

in Onderbanken

**Inventarisatie levensloopbestendigheid
Bingelrade**

2013

Gemeente Onderbanken

**ZU
YD**

**Garritsen, Bjarne
Giese, Kai
Mans, Nicolle
Martens, Rylana**

Inhoud

Samenvatting.....	4
Abstract.....	4
1. Inleiding.....	6
2. Aanleiding.....	6
4. Methoden.....	8
5. Resultaten.....	9
5.1 De buurt.....	10
5.2 Vervoer en mobiliteit.....	10
5.3 Onderwijs.....	11
5.4 Wonen.....	11
5.5 Zorg.....	11
5.6 Welzijn.....	12
5.7 Veiligheid.....	12
5.8 Economie.....	13
5.9 Aanbevelingen.....	13
6. Conclusie.....	14
7. Discussie.....	16
Referenties.....	20
8 Bijlagen.....	22
8.1 Bevindingen buurtscan bijlage.....	22
8.2 Analyse open vragen.....	23
8.2.1 De buurt: waarom naar Bingelrade.....	23
8.2.1.2 Bingelrade achteruit gegaan.....	23
8.2.1.3 Overig.....	24
8.2.2 Vervoer en mobiliteit.....	24
8.2.3 Onderwijs.....	25
8.2.4 Wonen.....	25
8.2.4.2 Toekomst huis:.....	25
8.2.5 Zorg:.....	26
Hulpmiddelen.....	26
8.2.6 Welzijn:.....	27
8.2.6.2 Lid van vereniging.....	28

8.2.6.3	Vrijwilligerswerk staan open voor:	28
8.2.6.4	Vrijwilligerswerk op het moment uitvoeren	29
8.2.6.5	Tips/voorstellen:	30
8.2.7	veiligheid:	32
8.2.7.2	Verkeer	32
8.2.8	Economie:	33
8.2.8.2	Toekomst ondernemer:	33
8.3	Analyse interviews Excel	34
8.3.1	Algemene gegevens:	34
8.3.2	De Buurt	36
8.3.3	Onderwijs	37
8.3.4	Wonen	38
8.3.5	Vervoer en mobiliteit	42
8.3.6	Zorg	45
8.3.7	Welzijn	47
8.3.8	Economie	51
8.3.9	Veiligheid	52
8.4	Literatuurstudie	54
	Inleiding	56
	Plan van aanpak	57
	Voor elkaar in onderbanken	57
	Transitieplan voor elkaar in parkstand	59
	Levensloopbestendige buurten	64
	Bevolkingskrimp	67
	Limburg op leeftijd; zorg en ondersteuning in tijden van bevolkingskrimp	67
	Burgers	69
	Burgers nemen zorg in eigen hand, Dagblad de Limburger, 05-12-12	69
	Mantelzorg door vijftigplussers; Iedereen kan het, maar het is een kwestie van willen en tijd	70
	Meetinstrument Interview	71
	Rapport: Een inventarisatie van de levensloopbestendigheid van buurten in Parkstad	71
	Bibliografie	75

Samenvatting

Het aantal ouderen neemt toe, het aantal geboorten neemt af en veel jongeren vinden hun werk buiten Limburg. Ook Bingelrade staat, net als andere kernen, voor een grote uitdaging.

Door de huidige ontwikkelingen en vergrijzing, zal de vraag naar zorg toenemen, de vraag veranderen, het aanbod voor zorg verkleinen en zal er minder geld voor professionele zorg beschikbaar zijn. Om diensten betaalbaar en voor iedereen bereikbaar te houden, is een herstructurering van welzijn en zorg nodig. Hierbij is het tijdig aanbieden van een passend woon-, welzijn- en zorgarrangement van belang. Bingelrade neemt zelf initiatief om tot een krachtige zelfsturende gemeenschap te komen.

Om de behoeften ten aanzien van zorg, welzijn en wonen in Bingelrade in kaart te brengen is een buurtscan uitgevoerd, zijn interviews afgenomen onder 36 inwoners en is een literatuurstudie uitgevoerd. Centraal hierbij staat de leefbaarheid en levensloopbestendigheid in Bingelrade.

De geïnterviewde inwoners zijn in te delen in leeftijdscategorieën (20-50, 50-65 en 65+). Er werden gegevens verzameld binnen de domeinen buurt, wonen, welzijn, zorg, economie en veiligheid.

De belangrijkste bevinding is dat er behoefte is aan één aanspreekpunt voor zorg. Er zijn voldoende activiteiten om deel te nemen. De bewoners vinden het van groot belang dat de school blijft bestaan en dat bijvoorbeeld de kantine van de voormalige voetbalclub weer in gebruik wordt genomen. In Bingelrade zijn veel mensen bereid om vrijwilligerswerk te verrichten. Ook wordt het belangrijk gevonden aandacht te besteden aan en te luisteren naar de jongeren. Voorzieningen zoals een café, boodschappenservice/winkeltje, maaltijdvoorzieningen, park of speeltuintje worden belangrijk gevonden door inwoners. Vervolgens is er een lijst met aanbevelingen opgesteld waar de samenwerkende partijen mee verder kunnen..

Abstract

The number of elderly people is increasing, the number of births is declining and many younger people find their job outside Limburg. Bingelrade, just like other communities, is awaiting a major challenge. Because of the current trends and aging, the need for care is increasing and changing. Furthermore, less money will be available for professional care. To keep health care services affordable and accessible for everybody a restructuring of welfare and care is needed through the provision of adequate housing, welfare and care arrangement.

Bingelrade takes the initiative to create a powerful self-managing community. To map the needs regarding care, welfare and living in Bingelrade a neighborhood scan, interviews and a literature study were carried out. The primary issue was the quality of life and lifelong durability in Bingelrade. The interviewed residents (n=36) were divided into age groups (20-50,50-65 and 65 +).

Data were collected in the fields: neighborhood , housing, welfare, health care, economy and safety.

The main findings are there is a need for a contact point for care. There are plenty of activities to participate. For the residents, it is very important to keep the school into the village. They also want to use the building of the former soccer club again. In Bingelrade, many people are willing to be a volunteer. People think it is important to focus and to listen to the youth.. Desirable future facilities include a cafe, shopping service / shop, meal services and park or playground. Furthermore, a list of suggestions is given for further use by the project partners.

1. Inleiding

De gemeente Onderbanken heeft in het kader van het nieuwe WMO-beleid, de Hogeschool Zuyd opdracht gegeven onderzoek te doen naar de levensloopbestendigheid van Bingelrade. Het voorliggende rapport “Inventarisatie levensloopbestendigheid Bingelrade” geeft de resultaten weer van dit onderzoek. Het betreft geen beleidsrapportage maar een weergave van de beleving van inwoners van Bingelrade.

In dit rapport worden achtereenvolgens de aanleiding, vraag- en doelstelling, methoden en resultaten van het onderzoek beschreven. Dit wordt ondersteund door relevante literatuur.

Onder de resultaten worden de belangrijkste bevindingen van het onderzoek beknopt beschreven. Daarna wordt antwoord gegeven op de vraagstelling in de conclusie. Het rapport wordt afgesloten met een discussie waarin een vergelijking van de gevonden resultaten in relatie tot de literatuurstudie aan bod komt. Hierbij komt ook de validiteit en betrouwbaarheid van het onderzoek, evenals de zoekstrategie, aan de orde.

2. Aanleiding

Op dit moment staat de regio Parkstad Limburg, waaronder ook de gemeente Onderbanken, voor een grote uitdaging. Het feit dat het aantal ouderen toeneemt, het aantal geboorten afneemt en jongeren hun werk en woonomgeving in hoge mate buiten Limburg vinden, draagt hieraan bij. Verder maken de slechte economische berichten, een woningmarkt die grotendeels op slot zit en de afwezigheid van hoog gekwalificeerd werk de situatie er niet beter op. De huidige organisatie van zorg en ondersteuning maken deze diensten op den duur onbetaalbaar en wellicht onbereikbaar voor groepen mensen.

De gemeente Onderbanken bestaat uit een viertal kleine kernen. Het totale bevolkingsaantal van 8.016 op dit moment zal tot 2035 teruglopen naar 7.280. Het aantal 75 plussers zal vervolgens toenemen van 588 in 2011 naar bijna 1.000 in 2035. Een kwart van de zelfstandig wonende 65 plussers in Nederland is kwetsbaar. Deze kwetsbaarheid wordt verder vergroot, wanneer zij in verzorgings- of verpleeghuizen komen te wonen.

De verwachting is dat het beroep op maatschappelijke ondersteuning in de komende periode sterk zal toenemen. Om deze toenemende vraag betaalbaar te houden bij een verminderend budget en de overheveling van de begeleiding naar de gemeenten zal gewerkt moeten worden met een veranderende visie op prestatieveld 6 (het verstrekken van individuele voorzieningen) van de Wet maatschappelijke ondersteuning (5).

Er worden herstructureringen van welzijn en zorg verwacht. Hierbij wordt de nadruk gelegd op preventie en/of uitstellen van langdurige, individuele, vaak zware zorg. Dit kan op buurtniveau (dichtbij de leef- en

belevingswereld van mensen) door het tijdig aanbieden van een passend woon-, welzijn- en zorgarrangement.

De Provinciale Raad voor de Volksgezondheid Limburg wil professionele zorgverleners zo min mogelijk inzetten bij zelfredzame ouderen. Hierdoor is meer personeel beschikbaar voor ouderen die afhankelijk zijn van intensievere zorg. Om te zorgen dat voorzieningen op peil blijven zullen inwoners zelf werk moeten overnemen. Hierbij staat centraal: wat kunnen de inwoners doen voor zichzelf en anderen en welke diensten kunnen zij zelf regelen (12).

In de kern Bingelrade worden problemen niet benadrukt, maar focussen bewoners op het zelf leefbaar houden van hun dorp. Om ouderen langer zelfstandig in de eigen omgeving te laten wonen is zelfredzaamheid het uitgangspunt. Als burgers elkaar meer gaan ondersteunen, kan het dorp kiezen welke hulporganisaties in te schakelen (10). Hulp van anderen bij het doen van klussen of toepassen van intensieve mantelzorg speelt hierbij een belangrijke rol. Mantelzorg kan de kosten voor professionele zorg verminderen. Volgens het SCP verrichten op dit moment vooral mensen van 50 jaar en ouder mantelzorg (6).

3. Vraag- en doelstelling

Bingelrade neemt zelf initiatief en denkt vanuit de kracht binnen de eigen gemeenschap. Een krachtige zelfsturende gemeenschap is het hoofddoel. De rechte lijn die nu bestaat tussen de vragende burger en voorzieningen leverende overheid dient uit te groeien tot een driehoek. Aan de top van de driehoek zal de zelfsturende gemeenschap komen te staan, waarbij de sterke sociale structuren zo dicht mogelijk bij de burger zelf liggen. Alleen in uiterste noodzaak zullen burgers de lange weg naar de overheid hoeven te maken voor zaken die niet door de zelfsturende gemeenschap kunnen worden gerealiseerd (2).

Als het om zorg en welzijn gaat, wordt in Nederland steeds meer gestuurd op de zelfredzaamheid van burgers. Wat kan men zelf? Wat kan de omgeving? En pas daarna: wat kan eventueel de overheid of zorginstelling betekenen? In Limburg ontstaan steeds meer burgerinitiatieven om zorg te verlenen of hulpbehoevende medebewoners te ondersteunen. De behoefte aan alternatieve ondersteuning wordt groter door bezuinigingen, vergrijzing en het feit dat ouderen langer thuis wonen (7).

Hoofddoel van dit onderzoek is een inventarisatie naar de levensloopbestendigheid van Bingelrade. Welke behoefte is er aan zorg, voorzieningen en wonen? Hoe ziet de buurt eruit? Hoe staat het met de veiligheid? Welke verenigingen zijn actief? Hoe is het gesteld met het sociale netwerk in de kern Bingelrade? Welke verenigingen zijn actief? Welke bijdrage willen en kunnen mensen zelf leveren?

Enzovoort. Antwoorden op deze vragen moet een beeld opleveren van de levensloopbestendigheid van de kern Bingelrade.

Subdoelen zijn als volgt: inzicht krijgen in het bestaande aanbod in de gemeenschap Bingelrade. Vervolgens een goed inzicht krijgen in de hiaten en te ontwikkelen voorzieningen wat betreft diensten, aanbod in activiteiten, onderlinge ondersteuning, omgevingsfactoren etc. Tevens wordt een teveel aan ondersteuning of inefficiënte inzet van aanbod/opvang in kaart gebracht.

Met de resultaten van dit onderzoek kan Bingelrade met haar samenwerkingspartners verder aan de slag gaan. Burgers kunnen elkaar meer gaan ondersteunen op de gebieden die naar voren zijn gekomen. Daarnaast kan het dorp keuzes maken welke organisaties men wil contacteren om te voldoen aan de (zorg)behoeften van de inwoners.

Het gemeenschapsmodel dat in Onderbanken wordt ontwikkeld, is gebaseerd op de gedachte dat het ook voor een gemeente, opgebouwd uit kleine kernen, mogelijk moet zijn om een goed niveau aan voorzieningen in stand te houden en daarmee de leefbaarheid – zeker voor ouderen in een kwetsbare situatie en mensen met beperkingen – in kleine kernen zo goed mogelijk te behouden. Het initiatief en de verantwoordelijkheid voor de bepaling van behoeften wordt zoveel mogelijk bij bewoners gelegd. Daarbij zijn zij zelf coproducent van zorg, waardoor een niveau van zorg, ondersteuning en voorzieningen kan ontstaan dat niet door professionals/instituties kan worden geboden. Bij de realisatie van voorzieningen zal structureel gezocht moeten worden naar cofinanciering met het bedrijfsleven, verzekeraars en andere financiers. Tevens zal een belangrijk deel van de voorzieningen enkel te verwezenlijken zijn wanneer er slimme combinaties worden gevormd tussen professionals en niet-professionals. Door deze combinaties structureel in te zetten worden de kosten van zorg en ondersteuning gedrukt (5).

De leefbaarheid van buurten betekent de mate waarin de leefomgeving aansluit op de behoeften van de burgers. Het is belangrijk dat bewoners trots zijn op hun omgeving en alles kunnen vinden wat ze nodig hebben, zodat ze er hun hele leven blijven wonen: levensloopbestendigheid (9).

Bingelrade draagt hieraan bij door te vragen naar de behoeften van de inwoners, na te gaan wat de inwoners zelf kunnen betekenen en dit ook daadwerkelijk op te starten in de toekomst. De burgers en hun behoeften staan voorop. Dit betekent echter dat niet alles mogelijk is. De haalbaarheid en betaalbaarheid zal vervolgens moeten worden onderzocht. Ook moet er rekening mee worden gehouden dat bepaalde functies niet in iedere buurt beschikbaar (hoeven te) zijn (9).

4. Methoden

Tijdens dit onderzoek is samengewerkt met een projectteam. Met dit team zijn plannen overlegd en is het proces gedurende het onderzoek besproken.

Ten eerste is achtergrondinformatie bestudeerd met betrekking tot “Voor elkaar in Parkstad” en “Voor elkaar in Onderbanken” en is het proces tot op heden in de gemeente Onderbanken, en in het bijzonder de kern Bingelrade, bekeken. Verder is een literatuurstudie uitgevoerd, waarvan samenvattingen terug te vinden zijn in de bijlagen. In dit rapport wordt deze literatuur gebruikt ter onderbouwing.

Om een goed beeld te krijgen van Bingelrade is een buurtscan afgenomen. Dit is een bestaand instrument van de GGD Zuid Limburg, aangepast voor de situatie in Bingelrade. Vervolgens is een interviewlijst opgesteld, afgeleid van het bestaande instrument: levensloopbestendigheid.

Levensloopbestendigheid wordt als volgt gedefinieerd: “Een levensloopbestendige wijk is een wijk die mensen in willekeurig welke levensfase, ongeacht levensomstandigheden, huishoudensamenstelling en culturele achtergrond, optimale mogelijkheden biedt voor alle vormen van fysieke en geestelijke activiteit en zelfontplooiing en die een woningaanbod en voorzieningenniveau heeft dat daartoe is uitgerust (1).

Leefbaarheid gaat over de mate waarin een omgeving geschikt is om er te wonen en te leven. Dit wordt met behulp van het instrument in kaart gebracht door de domeinen: buurt, onderwijs, wonen, mobiliteit, zorg, welzijn, economie en veiligheid (1).

Het interview is aangepast aan de situatie in Bingelrade. In overleg met de samenwerkingspartners zijn open vragen toegevoegd.

Vervolgens is de bevolking van Bingelrade opgedeeld in drie leeftijdscategorieën: 20-50 jaar, 50-65 jaar en 65+. In totaal zijn 36 inwoners geïnterviewd. Deze bewoners werden aangeleverd door de projectgroep. Na 36 interviews trad verzadiging in antwoorden en werden geen nieuwe interviews meer afgenomen mede vanwege de beperkte stagetijd.

De interviewgegevens zijn geanalyseerd door de antwoorden en meningen uit te schrijven per domein. Per domein zijn de belangrijkste punten, meningen en tips genoteerd. Deze zijn vervolgens gecategoriseerd, opnieuw uitgeschreven en samengevoegd met de resultaten. (zie bijlage 8.2) De vragen uit de vragenlijst zijn in Excel verwerkt tot procentuele data. (zie bijlage 8.3) Aan de hand hiervan zijn aanbevelingen opgesteld. De resultaten staan beschreven in hoofdstuk 5 van dit rapport. Deze worden als afsluiting van dit onderzoek gepresenteerd aan inwoners van Bingelrade en andere belangstellenden.

5. Resultaten

Er is inzicht verkregen in de levensloopbestendigheid van Bingelrade door het afnemen van de buurtscan (zie bijlage 8.1) en door de afname van interviews.

5.1 De buurt

Wonen in Bingelrade is voornamelijk aantrekkelijk vanwege de rust (36%), het wonen op het platteland en landelijk wonen (61%). Daarnaast zijn het wonen in een dorp, de natuur, het hebben van een tuin en het wonen in vrijstaande huizen (14%) genoemde punten wanneer wordt gevraagd wat Bingelrade aantrekkelijk maakt. Tevens geeft een aantal mensen aan dat Bingelrade aantrekkelijk gelegen is en dat alles dichtbij is (11%), er is een goede sociale controle (14%) en men kan er goed wandelen en fietsen. Het is er veilig en bewoners hebben voldoende sociale contacten. Sommige bewoners zijn minder positief: er treed vergrijzing op in Bingelrade en meer jonge mensen zouden naar het dorp moeten komen. De toegankelijkheid van Bingelrade wordt als goed beoordeeld door 86% van de inwoners. 8% vindt dat de toegankelijkheid beter kan. De toegankelijkheid in de winter wordt door 31% als goed beoordeeld. 6% van de ondervraagde geeft aan dat deze in de winter slecht is (zie bijlage 8.2.1, 8.3.2).

Bingelrade is volgens 69% van de geïnterviewden achteruitgegaan, o.a. door leegstaande woningen en het teruglopen van het verenigingsleven. Een enkeling geeft aan dat het aanbod van activiteiten vooral gericht is op ouderen. Echter, 58% van de geïnterviewden geeft aan dat er meer jonge gezinnen met kinderen in Bingelrade moeten komen wonen. 47% ziet het liefst gezinnen met pubers en 50% raadt jonge tweeverdieners aan om zich in Bingelrade te vestigen. Om dit te realiseren moet Bingelrade zich ook richten op die populatie.

5.2 Vervoer en mobiliteit

Gevraagd is hoe de bewoners van Bingelrade zich vervoeren. Hieruit blijkt dat 97% beschikt over een auto en daar gebruik van maakt. 69% vervoert zich lopend of fietsend en 17% maakt wel eens gebruik van het openbaar vervoer. Verschillende meningen komen naar voren over het openbaar vervoer. Aangegeven wordt dat de bushalte te ver weg ligt, de toegankelijkheid niet optimaal is, één bushalte te weinig is en dat de bus frequenter mag rijden. 42% wil graag een tweede bushalte in de buurt van het ontmoetingscentrum (boven in het dorp). Verder is er een verschil in bereikbaarheid van de bushalte als men boven of onder in het dorp woont, voor deze laatste ligt de bushalte niet te ver weg. Als de busverbinding beter zou zijn zou deze slechts door een enkeling vaker worden gebruikt. Op dit moment wordt het openbaar vervoer door 17% van de geïnterviewden gebruikt (zie bijlage 8.2.2 en 8.3.5).

In Bingelrade is het initiatief 'Het vliegend hert' opgericht. Dit is een afzetting van de weg om zo een kwetsbare keversoort te beschermen. Een aantal inwoners vindt dit een goed initiatief, andere bewoners vinden de maatregelen ter bescherming van het vliegend hert echter overdreven en moeten hierdoor om rijden.

5.3 Onderwijs

Het merendeel (69%) van de bewoners vindt het heel belangrijk dat er een school in Bingelrade is. Ook mensen zonder kinderen vinden de school voor het dorp belangrijk. De inwoners gaven de volgende redenen aan: het is een belangrijke sociale ontmoetingsplek, de school trekt jongeren aan; zonder school trekken zij weg, als er geen school meer is in Bingelrade krijgen mensen hun huis niet meer verkocht. Ook geven zij aan dat, zonder de school, de verminderde komst en het wegtrekken van jongeren een nog grotere vergrijzing zal optreden (zie bijlage 8.2.3, 8.3.3).

Bewoners vinden het jammer dat er geen klaar-overs bij de school zijn. Ook zou de school meer betrokken moeten worden bij (activiteiten in) het dorp en zichtbaarder moeten opereren.

5.4 Wonen

Van de geïnterviewden is 89% positief over de fysieke aspecten van zijn/haar woning zoals toegankelijkheid, gemak en comfort, waarvan 61 % zeer tevreden en 28% tevreden. 8% is ontevreden en 3% wist geen antwoord hierop. Kijkend naar de toekomst of er al aanpassingen in huis aanwezig zijn, gaf 75% aan dat zij nog geen aanpassingen in huis hebben, 25% heeft wel aanpassingen in huis. Bij de mensen die al aanpassingen in huis hebben, moet gedacht worden aan een badkamer en/of slaapkamer op de begane grond en aanwezige steunbeugels. Bij de 75% die nog geen aanpassingen in huis heeft, denkt 17% dit ook niet nodig te hebben, 8% heeft hier nog niet over nagedacht en 75% denkt dat dit nodig is. Bij deze 75% kan gedacht worden aan een badkamer en slaapkamer op de begane grond (in de woningen is daar plek genoeg voor), een traplift in huis, eventuele verwijdering van drempels en bevestiging van steunbeugels (zie bijlage 8.2.4, 8.3.4).

5.5 Zorg

Gericht op de toekomst heeft 67% van de geïnterviewden het gevoel dat naarmate men ouder wordt, voldoende zorg en hulp in de buurt te vinden is om zo lang mogelijk thuis te blijven wonen. Bewoners geven aan dat: zorgvoorzieningen binnen handbereik liggen en men kennissen heeft die in de zorg werkzaam zijn en aan wie zij hulp kunnen vragen. Tevens wordt aangehaald dat als men minder mobiel wordt, meer problemen zullen ontstaan om ergens naar toe te gaan. De meeste mensen (81%) weten waar een hulpmiddel aangevraagd kan worden. Genoemd worden: Meander, de huisarts, het ziekenhuis, de zorgwinkel of familie. De overige 19% heeft daar geen idee van. Een wijkverpleegkundige als aanspreekpunt voor zorg zou volgens velen een goede oplossing zijn, ook gericht op de toekomst (zie bijlage 8.2.5, 8.3.6).

5.6 Welzijn

Er zijn tal van verenigingen (zie bijlage 8.2.6.2) in Bingelrade. Van de geïnterviewden geeft 81% aan lid te zijn of te zijn geweest van een van de verenigingen in Bingelrade. Geïnterviewden vinden het belangrijk is dat deze blijven bestaan. Tevens worden activiteiten georganiseerd in het ontmoetingscentrum. Er zijn verschillende meningen over het activiteitenaanbod, het merendeel vindt dat er voldoende activiteiten zijn, anderen vinden dat er meer voor jongeren moet komen. Het merendeel (78%) kijkt positief naar bestaande voorzieningen. Toch worden bepaalde dingen gemist zoals een café, een boodschappenservice of winkel, maaltijdvoorziening, pinautomaat, trefpunt waar je iets kunt drinken, park of speeltuin, contactpunt en friture (snackbar) (zie bijlage 8.2.6.5).

Van de geïnterviewden geeft 67% aan dat als zij de tijd en de mogelijkheid hadden, vrijwilligerswerk in (en voor) Bingelrade (eventueel tegen kleine vergoeding) zouden doen. Genoemd werden kleine klusjes, boodschappen doen, uitstapjes, bezoeken afleggen, cursussen geven, uithelpen in ontmoetingscentrum, vervoer inzetten. etc. (zie bijlage 8.2.6.3). Momenteel is 44 procent van de geïnterviewden actief als vrijwilliger in (en voor) Bingelrade en verleent 14 % mantelzorg (zie bijlage 8.2.6, 8.3.7).

De voetbalkantine en het café staan momenteel leeg, dat vindt men jammer. Door een enkele inwoner wordt aangegeven dat hij/zij voor een langere tijd vrijwilligerswerk heeft verricht, maar niet nog eens vrijwilligerswerk zou verrichten vanwege slechte ervaringen. Het werk werd niet gewaardeerd en er speelt een strakke hiërarchie in sommige verenigingen. Door deze beleving zullen mensen zich minder snel als vrijwilliger opgeven. 28% van de geïnterviewden zou geen vrijwilligerswerk willen doen als zij wel de tijd en mogelijkheden zouden hebben. Naar de inbreng van jongeren wordt onvoldoende geluisterd.

Door Bingelrade loopt de spiegelroute (een kunstroute). Er zou meer aandacht kunnen komen voor deze spiegelroute. Dit zou een ontmoetingsplaats kunnen zijn voor de inwoners van Bingelrade.

Het is jammer dat verenigingen in Bingelrade vasthouden aan hun oude tradities en daardoor minder aantrekkelijk zijn voor jongeren. Om jongeren te werven zullen verenigingen moeten inspelen op de behoeften en verwachtingen van jongeren in relatie tot de verenigingen. Tevens kan het ontmoetingscentrum nog beter benut worden door dit in te zetten als locatie voor bijvoorbeeld een maaltijdvoorziening.

5.7 Veiligheid

Van de geïnterviewden voelt 67% zich nooit onveilig. Toch wordt aangegeven dat er regelmatig ingebroken wordt, fietsen gestolen worden, hangjongeren op bepaalde hangplekken zitten en wordt er vuil gestort langs de velden (zie bijlage 8.2.7, 8.3.9).

33% van de geïnterviewden geeft aan zich wel eens onveilig te voelen. 72% van de geïnterviewde bewoners denkt dat de veiligheid gelijk zal blijven en 14% denkt dat deze achteruit zal gaan. Meer controle (door politie) zou dit kunnen verbeteren.

Over de verkeersveiligheid is het merendeel positief: 44% vindt het verkeer zeer veilig, 33% redelijk veilig en 11% reageerde neutraal. Toch wordt door enkele geïnterviewden aangegeven dat er hard wordt gereden “Er is schijnveiligheid in het dorp: men moet 30 rijden maar niemand houdt zich eraan” (zie bijlage 8.2.7.2)

5.8 Economie

Toekomst van een ondernemer.

Enkele uitspraken:

- “Ik maak me geen zorgen, gewoon doorgaan zolang het gaat.”
- “Slechte verkoop aan mensen uit het dorp zelf.”

Een inwoner met een winkel heeft zich ingezet voor Bingelrade door middel van sponsoring van verschillende artikelen maar hierop komt weinig tot geen respons (zie bijlage 8.2.8, 8.3.8).

5.9 Aanbevelingen

Onder tips (zie bijlage 8.2.6.5) worden o.a. maaltijdvoorziening en boodschappenservice genoemd. Er is in de gemeente Onderbanken een Welzijnsstichting die onder andere zorgt voor een eigen belbus, maaltijdvoorziening, boodschappenservice en een alarmeringssysteem. Daarnaast bestaat een project ouderenadviseurs, waarbij vrijwilligers op verzoek ouderen aan huis bezoeken. Tevens hanteert de plaatselijke supermarkt (tegen betaling) ook een boodschappenservice. Alle overige maatschappelijke ondersteuning m.b.t. het huishouden wordt ingevuld en/of geleverd via de dure individuele verstrekkingen vanuit het WMO prestatieveld (4).

Onder tips (zie bijlage 8.2.6.5) komt meerdere malen de wijkverpleegkundige naar voren. De inzet van een wijkverpleegkundigen kan gezondheidswinst en financiële besparingen opleveren. Afstemming tussen o.a. artsen, apotheek, behandelaren en verpleegkundigen is van belang en eerstelijnszorg of gezondheidscentra kunnen hiervoor zorgen (12). Wijkverpleegkundigen kunnen een bijdrage leveren aan de levensloopbestendigheid in een wijk/dorp. Zij zorgen in de wijk voor ondersteuning op het gebied van zorg, welzijn en wonen. Voor de buurtbewoner betekent dit: een lage drempel om hulp te vragen, een duidelijk aanspreekpunt en betere afstemming in de zorgverlening en directe doorverwijzing (11).

Onder tips (zie bijlage 8.2.6.5) komt het gemis van een park of speeltuintje een keer voor. Daarnaast is het voor een aantal mensen van belang dat de school blijft bestaan in Bingelrade. In Bingelrade zijn weinig activiteiten voor jongeren. Voor de jongeren is er alleen de JOB. Om ervoor te zorgen dat werkende mensen in Limburg blijven of naar Limburg komen om te werken en om op die manier een betere ouderenzorg te kunnen realiseren, moet er ook geïnvesteerd worden in de jeugd. Denk hierbij aan een betere kinderopvang, betere scholen en een beter woonklimaat (12).

De meningen over het verlenen van vrijwilligerswerk zijn wisselend. Bij ouderen kan men zich richten op de vaardigheden die men nog bezit. Denk aan onderlinge morele en praktische steun, waardoor mensen zich minder eenzaam voelen. Het feit dat mensen iets zinvols doen, draagt bij aan hun welbevinden (12)

6. Conclusie

Het dorp vergrijsst. Er moeten meer jongeren (gezinnen) komen wonen. Wonen in Bingelrade is aantrekkelijk vanwege het landelijk wonen, de rust en de sociale controle. Het merendeel van de inwoners beschikt over een auto en een klein deel van de bevolking maakt gebruik van het openbaar vervoer. De bushalte ligt voor sommige inwoners te ver weg en iets minder dan de helft van de bewoners zou graag een tweede bushalte zien in de buurt van het ontmoetingscentrum. Daarnaast mag deze bus ook frequenter rijden, aldus de bewoners.

De meerderheid van de geïnterviewden vindt het van belang dat de school in Bingelrade blijft bestaan. De school wordt gezien als een belangrijke ontmoetingsplek en deze trekt ook jongeren (gezinnen) aan. Als de school zou verdwijnen, zal naar verwachting een nog grotere vergrijzing optreden. Er moet meer worden geluisterd naar de inbreng van jongeren.

Meer dan de helft van de ondervraagde inwoners geeft aan zeer tevreden te zijn met de toegankelijkheid van hun woning. Een klein percentage is ontevreden met de woning. Een kwart van de geïnterviewden heeft aanpassingen in huis zoals een gelijkvloerse woning of steunbeugels. Bijna drie kwart van de geïnterviewden heeft het gevoel dat voldoende zorg en hulp in de buurt te kunnen vinden om zo lang mogelijk thuis te blijven wonen. Een wijkverpleegkundige als aanspreekpunt voor de zorg zien veel geïnterviewde inwoners wel zitten.

Het merendeel van de geïnterviewden vindt dat er voldoende activiteiten worden georganiseerd. Toch zijn enkelen van mening dat dit meer op jongeren gericht zou moeten worden. Het gemis van o.a. een café, boodschappenservice/winkel, maaltijdvoorzieningen, pinautomaat, trefpunt waar je iets kunt drinken, park of speeltuintje, contactpunt, friture (snackbar) zijn aandachtspunten. Meer dan de helft van de geïnterviewde bewoners is bereid om vrijwilligerswerk te verrichten als zij hier de tijd en mogelijkheden

voor hebben. Bijna de helft van de geïnterviewden is op dit moment zelfs actief als vrijwilliger. Een klein percentage verleent mantelzorg.

Het merendeel van de geïnterviewden voelt zich nooit onveilig. Het verkeer is volgens de meesten veilig, ondanks dat er door een enkeling wordt aangegeven dat er te hard wordt gereden.

Aan de hand van de aspecten die in de conclusie naar voor zijn gekomen is er een lijst aanbevelingen opgesteld. Deze lijst wordt hieronder nader toegelicht.

- Inzet Vrijwilligers

Omdat in Bingelrade veel mensen bereid zijn vrijwilligerswerk te verrichten is het van belang deze goed in te zetten. Voor het verrichten van klusjes zijn de meeste mensen bereid hulp te bieden en zich beschikbaar te stellen. Ook wat betreft het helpen met boodschappen of het bieden van gezelschap zijn veel inwoners bereid zich in te zetten.

- Inzet wijkverpleegkundige

De meeste geïnterviewde inwoners vinden een wijkverpleegkundige als aanspreekpunt voor zorg een goed idee. Ze zouden hier ook gebruik van maken en vooral in de toekomst wanneer ze mogelijk niet meer zo goed ter been zijn.

- Aanbod activiteiten, ook gericht op jongeren.

Er zou meer geluisterd kunnen worden naar de ideeën van jongeren en ook meer aandacht worden besteed aan deze doelgroep. Hierdoor trekt men meer jongeren (gezinnen) aan en kan dit ervoor zorgen dat Bingelrade niet nog meer zal vergrijzen.

- Oprichten Boodschappenservice.

34% van de geïnterviewden zou gebruik maken van een boodschappenservice. Het zou een mogelijkheid kunnen zijn een boodschappenservice op te richten, die de bewoners zelf organiseren.

- Brasserie opstarten

31% van de geïnterviewde inwoners vindt het een goed initiatief om een brasserie op te starten in de voormalige voetbalkantine. De meeste geïnterviewden zullen hier dan ook wel eens gebruik van maken.

- Organiseren maaltijdvoorziening

Van de geïnterviewde inwoners vindt 31% een maaltijdvoorziening, in bijvoorbeeld het ontmoetingscentrum, een goed initiatief. Het merendeel van de inwoners zou hier in de toekomst, op hun oude dag, gebruik van willen maken. Het is de vraag of dit haalbaar is, gelet op de financiering.

- School betrekken bij het dorp.

Voor de meerderheid van de inwoners (71%) is het van belang dat de school blijft bestaan. Enkele inwoners vinden dat de school nog niet genoeg betrokken is bij het dorp. Wanneer de school meer

betrokken zou zijn bij activiteiten in het dorp, kan deze wellicht een bijdrage leveren aan het aanbod van activiteiten gericht op jongeren.

7. Discussie

Uit eerder onderzoek in Roggel is gebleken dat mensen niet graag toegeven het zelf niet meer te redden. Bij dit onderzoek, maar ook bij het onderzoek in Bingelrade, zijn meer reacties gekomen van mensen die hulp willen bieden in plaats van mensen hulp behoeven. In Roggel wordt gebruik gemaakt van een hulpm netwerk van burgers. Inwoners steunen elkaar en bieden hulp bij eenvoudige zorgvragen en burendiensten, zoals het begeleiden naar het ziekenhuis, het bieden van gezelschap of het doen van klusjes (7). De inwoners van Bingelrade hebben soortgelijke diensten genoemd. Tevens wordt in andere dorpen (zoals Lomm) gewerkt aan dagopvang voor ouderen, georganiseerd door vrijwilligers. In het gemeenschapshuis vindt wekelijks een dag plaats waar activiteiten, beweging en maaltijden worden georganiseerd. Dit is opgericht na het houden van een enquête, waaruit bleek dat een aantal inwoners behoefte had aan een dag voorziening in het dorp. Dankzij de inzet van ouderen en een subsidie van de gemeente is dit tot stand gekomen. Zo wordt een sociaal isolement voorkomen en worden eventuele mantelzorgers ontlast.

Als men in wijken en dorpen voorzieningen overeind wil houden, dan zal het grotendeels met de inzet van vrijwilligers moeten gebeuren. Op een andere manier is het, mede door bezuinigingen in de gezondheidszorg simpelweg niet te betalen (7). Uit het onderzoek in Bingelrade kwam tevens naar voren dat een aantal geïnterviewde inwoners een maaltijdvoorziening een goed initiatief vindt. Enkele mensen vinden dat er nog meer activiteiten in het OC mogen worden georganiseerd, met name voor ouderen. Anderen zijn echter van mening dat er te veel op de ouderen wordt gefocust.

Enkele inwoners van Bingelrade maken gebruik van of verlenen mantelzorg: 14% van de geïnterviewde inwoners verleent mantelzorg en 11% maakt gebruik van mantelzorg. In een eerder onderzoek werd gevraagd naar de meningen van 50+ers wat betreft mantelzorg. Hieruit bleek echter dat 31% van de 50+ers aan mantelzorg doet. Zij besteden hier ruim 14 uur per week aan. De houding van deze doelgroep wat betreft mantelzorg is zeer positief. Het merendeel (87%) van de mensen geeft aan van jongs af aan te zijn opgegroeid met het gegeven anderen te helpen wanneer dat nodig is. 67% geeft aan dat familie en vrienden positief reageren wanneer ze vertellen dat ze mantelzorg (zouden) verrichten. 64% heeft de mening dat het vanzelfsprekend is om mantelzorg te verlenen wanneer dat nodig is. 55% geeft het verrichten van mantelzorg een goed gevoel, tevens raadt 50% het anderen aan. 36% vindt het belangrijk voor zichzelf om aan mantelzorg te doen. Tot slot is 30% erg geïnteresseerd in het geven mantelzorg. De houding tegenover mantelzorg is positiever bij mensen die al mantelzorg verrichten en bij mensen die

veel uren aan mantelzorg besteden. De motivatie en gelegenheid (tijd en middelen) zijn bepalend voor het wel of niet uitvoeren van mantelzorg. De mate van capaciteit, het kunnen, speelt maar een kleine rol.

Wanneer de motivatie en gelegenheid groot zijn is de kans tot het verrichten van mantelzorg groter. Als iemand al mantelzorg verleent vermindert de kans daarbij nog mantelzorg voor iemand anders te verlenen. Verder zullen mensen met een goede gezondheid eerder mantelzorg verrichten. Mensen met een druk leven zullen toch tijd vrij maken om mantelzorg te geven, de kans om mantelzorg te verlenen is bij deze doelgroep zelfs groter. 65+ers zullen eerder mantelzorg geven dan 50-65 jarige. 50+ers die beschikken over een auto zullen zich eerder aanbieden om boodschappen te doen dan mensen zonder auto. Tot slot zijn capaciteit en houding (attitude) noodzakelijk maar niet voldoende om daadwerkelijk mantelzorg te verlenen (6).

In de interviews is gevraagd naar het gebruik van geïndiceerde zorg. Op 1 juli 2012 hadden 375 cliënten in gemeente Onderbanken een geldige indicatie voor AWBZ-zorg (door het CIZ geïndiceerd). In heel Nederland waren er op 1 juli 2012 781.210 cliënten met een geldige CIZ-indicatie voor AWBZ-zorg (3). In Bingelrade heeft slechts een enkeling van de geïnterviewden geïndiceerde zorg.

De aanwezigheid van welzijnsvoorzieningen hangt sterk samen met de leefbaarheid binnen de wijk. Het ondersteunt sociaal zwakkere inwoners en bevordert de participatie van iedere burger in de wijk. Welzijnsvoorzieningen kunnen daarom belangrijk zijn om vereenzaming en sociaal isolement te voorkomen. Vooral welzijnsvoorzieningen voor ouderen kunnen sterk de levensloopbestendigheid van een wijk beïnvloeden. Daarnaast blijkt uit onderzoek dat de beleving van veiligheid door burgers, een grote invloed heeft op leefbaarheid binnen hun buurt (1). De meerderheid van de inwoners in Bingelrade voelt zich veilig. Toch voelt 33% zich wel eens onveilig

Validiteit en betrouwbaarheid van de resultaten

Validiteit

De validiteit of geldigheid van een test is de mate waarin de test meet wat deze zou moeten meten. Het gebruikte instrument is in ruime mate getest en onderbouwd met theorie en literatuur. Om die reden wordt aangenomen dat het gebruikte instrument in dit onderzoek voldoende valide is.

Betrouwbaarheid

Bij de betrouwbaarheid wordt na gegaan in hoeverre de gemeten waarden representatief zijn voor de werkelijke waarden. Het verzoek was een inventarisatie naar behoeften onder de inwoners van Bingelrade te houden en de levensloopbestendigheid van Bingelrade te onderzoeken. Aan de hand van de interviews is inzicht verkregen in de behoeften van de inwoners. Echter, een aantal geïnterviewde inwoners is

aangereikt door de initiatiefgroep in Bingelrade. Van daaruit zijn mensen in hun omgeving geselecteerd. Uiteindelijk hebben maar 1 à 2 inwoner(s) zichzelf aangemeld voor dit interview aan de hand van de advertentie in de dorpsgalm. Hierdoor kan selectiebias hebben plaatsgevonden, waardoor de betrouwbaarheid niet voor 100% gegarandeerd wordt. Het kan zijn dat mensen die niet zichtbaar zijn in het dorp en andere meningen hebben bewust zijn overgeslagen. De mate waarin de conclusies van het onderzoek voor de gehele populatie in Bingelrade gelden is dus niet voor 100% te garanderen. De mate waarin de conclusies van het onderzoek geldig zijn voor de onderzoeksgroep is wel voldoende.

Door het afnemen van een diepte-interview is de kans groot dat vrij nauwkeurig achterhaald is wat er bij ondervraagden leeft. Bij een volgend interview kan het zijn dat men weer een ander beeld krijgt. Echter het interview is afgenomen aan de hand van een interview lijst, deze biedt structuur. Over het algemeen zullen dan dezelfde resultaten naar voren komen. Echter, omdat gevraagd wordt naar meningen van mensen kunnen deze wel degelijk van elkaar verschillen..

Wanneer een groot aantal interviews wordt afgenomen, stabiliseert het resultaat op een bepaald moment en wordt de grote lijn zichtbaar. Pas bij een zeer groot aantal interviews zijn de resultaten generaliseerbaar naar een grotere groep (populatie). In dit onderzoek zijn 36 interviews afgenomen, meer was gezien de beschikbare tijd niet haalbaar..

Met een groots opgezette schriftelijke enquête wordt vrij eenvoudig een betrouwbaar beeld verkregen, maar geen inzicht in wat er inhoudelijk aan de hand is. In de afgenomen interviews werden derhalve naast gesloten vragen, ook open vragen gesteld. Een combinatie van een diepte interview en een enquête is op deze manier het beste: de enquête levert de 'statistiek' (de betrouwbaarheid) en de interviews geven een verdieping om erachter te komen wat er werkelijk speelt (de validiteit).

Aanbevelingen

Tijdens het onderzoek zijn alleen mensen, wonend in Bingelrade, geïnterviewd. Het is wellicht ook interessant om mensen die recent uit Bingelrade zijn verhuisd te interviewen. Hierdoor wordt inzicht verkregen in de redenen waarom men er niet meer wilde wonen.

Een deel van de geïnterviewden is aangeleverd door de initiatiefgroep in Bingelrade. Hierdoor zijn de resultaten door selectiebias niet geheel objectief. Om meer objectiviteit te kunnen waarborgen zou het wenselijk zijn een steekproef uit te voeren en deze mensen te interviewen, doordat ze door het toevalsprincipe worden gekozen. Het hangt sterk af van de grootte van de steekproef of de resultaten generaliseerbaar zijn naar de gehele populatie.

Verantwoording zoekstrategie

Relevante literatuur is aangereikt door de GGD Zuid Limburg en de initiatiefgroep Bingelrade. Daarnaast zijn relevante krantenartikelen gebruikt. De literatuur, toegepast in dit onderzoek, is terug te vinden onder de referenties. Samenvattingen van de gelezen literatuur zijn terug te vinden in bijlage 8.4.

Referenties

1. Berezynaya, M., Boonen, H., & Didden, B. (2009). Handleiding bij het meetinstrument 'Levensloopbestendigheid van buurten in Parkstad'. *Honours Programma*. Limburg, Nederland: Hogeschool Zuyd.
2. Boesten, R., & Linssen, E. (2012). Voor elkaar in onderbanken, plan van aanpak volgens de Intervention Mapping methodiek. Heerlen, Nederland: GGD Zuid Limburg.
3. CIZ. (2012). *CIZ basisrapportage AWBZ gemeente Onderbanken*.
4. Hesdahl, B., Sollet, O., PC Kwadraat. (2011). *transitieplan voor elkaar in parkstad en deeltransities*.
5. Hesdahl, B., Sollet, O., PC Kwadraat. (2011, Juli). Transitieplan voor elkaar in parkstad en deeltransities. Limburg, Nederland.
6. Kasper, H., Nelissen, W., & Webers, E. (2012, November 9). Mantelzorg door vijftigplussers; Iedereen kan het, maar het is een kwestie van willen en tijd. Maastricht/Heerlen, Limburg, Nederland.
7. Langenveld, R. (2012, December 5). Burgers nemen zorg in eigen hand. *Dagblad de Limburger*.
8. (2011). *Levensloopbestendige buurten in Zuid-limburg - duurzaam perspectief in het licht van de bevolkingskrimp en ander maatschappelijke ontwikkelingen*. Heerlen - Maastricht - Sittard-Geleen.
9. *Levensloopbestendige buurten in Zuid-limburg - duurzaam perspectief in het licht van de bevolkingskrimp en ander maatschappelijke ontwikkelingen*. Visie en ambitiedocument. (2011). Heerlen - Maastricht - Sittard-Geleen, Limburg, Nederland.
10. GGD Zuid Limburg. (2012). *Memo 'Wat Bingelrade nodig heeft'*.
11. Rijksoverheid. (2013). www.rijksoverheid.nl. Retrieved from <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/ouderenzorg/langer-zelfstandig-wonen>
12. Volksgezondheid, P. R. (2011). Limburg op leeftijd; zorg en ondersteuning in tijden van bevolkingskrimp. Limburg, Nederland: Universitaire Pers Maastricht.

8. Bijlagen

Inhoud

8.1	Bevindingen buurtscan bijlage.....	22
8.2	Analyse open vragen.....	23
8.2.1	De buurt: waarom naar Bingelrade.....	23
8.2.1.2	Bingelrade achteruit gegaan.....	23
8.2.1.3	Overig	24
8.2.2	Vervoer en mobiliteit.....	24
8.2.3	Onderwijs.....	25
8.2.4	Wonen.....	25
8.2.4.2	Toekomst huis:.....	25
8.2.5	Zorg:	26
	Hulpmiddelen.....	26
8.2.6	Welzijn:.....	27
8.2.6.2	Lid van vereniging	28
8.2.6.3	Vrijwilligerswerk staan open voor:	28
8.2.6.4	Vrijwilligerswerk op het moment uitvoeren	29
8.2.6.5	Tips/voorstellen:.....	30
8.2.7	veiligheid:	32
8.2.7.2	Verkeer.....	32
8.2.8	Economie:.....	33
8.2.8.2	Toekomst ondernemer:	33
8.3	Analyse interviews Excel.....	34
8.3.1	Algemene gegevens:.....	34
8.3.2	De Buurt	36
8.3.3	Onderwijs.....	37
8.3.4	Wonen.....	38
8.3.5	Vervoer en mobiliteit.....	42
8.3.6	Zorg	45
8.3.7	Welzijn.....	47
8.3.8	Economie	51
8.3.9	Veiligheid	52
8.4	Literatuurstudie	54

8.1 Bevindingen buurtscan bijlage

In de kern bevinden zich voor het merendeel vrijstaande en twee onder een kap woningen. Deze woningen zijn over het algemeen in een goede staat, aan enkele woningen wordt gebouwd (afgezet met hekken). Qua sportaccommodatie is alleen een voetbalveld aanwezig, deze wordt niet meer gebruikt. Verder zijn er geen faciliteiten in de kern. Wel bevindt zich in de kern een kerk en een ontmoetingscentrum in de dorpstaart (doorgaande weg). De ligging van het ontmoetingscentrum is dichtbij de woningen en veilig bereikbaar. Het ontmoetingscentrum is gedurende de dag niet altijd geopend. De staat van onderhoud ziet er goed uit. Bij het ontmoetingscentrum staan bankjes, vuilnisbakken en er ligt een parkeerplaats naast. In het dorp is de aanwezigheid van openbaargroen nihil. Er zijn vrij weinig perkjes, gras en bomen aanwezig. Ook is er geen water zoals bv. een meer of slootjes. De meeste straten zijn geasfalteerd en de trottoirs zijn betelgeld. Het onderhoud van de straten is matig. De trottoirs waren niet altijd egaal en zijn er geen fietspaden in het dorp aanwezig. Er is maar één zebrapad in het dorp, namelijk bij de school. Bij de school zijn geen klaar-overs. Wel zijn er veel kruispunten aanwezig. Qua toegankelijkheid voor mensen met een hulpmiddel zijn er veel schuine hellingen om de stoep op en af te rijden maar of de trottoirs makkelijk te berijden zijn met een hulpmiddel is te betwijfelen doordat de trottoirs niet egaal zijn en de breedte vaak verschilt. In het dorp geldt 30 km/u zone. De meeste auto's/motoren rijden dan ook niet hard. De meeste auto's staan geparkeerd op straat wat de doorgang verkleint.

De hygiëne binnen het dorp is goed, er was geen aanwezigheid van hondenpoep, afval of graffiti. Echter is er geen honden uitlaat plaats of een afvalbak voor hondenpoep in het dorp. Qua sociale veiligheid is er genoeg straatverlichting. Hangplekken of vandalisme is niet opgevallen. In het dorp is een heuvel/berg bij de school/kerk. Dit zou voor slecht lopende ouderen misschien een probleem kunnen zijn.

De algemene indruk om in de wijk te wandelen/ te fietsen is goed, o.a. vanwege de weilanden die Bingelrade omringen. De indeling van de wijk kan men als volgt indelen:

1 woningen	75%
2 agrarische bedrijven	20%
3 groen	5%
4 industrie	0%

8.2 Analyse open vragen

Uitleg:

De getallen achter de zinnen/woorden, zijn het aantal mensen die in het interview hetzelfde hebben gezegd. Bijv.: lelijk (4) dit houdt in dat er 4 mensen hetzelfde ,nl. lelijk, hebben gezegd als een voorganger, dus het totaal aantal personen dat lelijk zegt is 5. Als er alleen één zin/woord staat geldt dit dan ook als 1 mening.

8.2.1 De buurt: waarom naar Bingelrade (wat is er aantrekkelijk aan Bingelrade)

- Rust. (12)
- Platteland /landelijk. (6)
- Veel ruimte. (4)
- Natuur. (4)
- Dorpje. (4)
- Apart huis. (3)
- Tuin. (3)
- Aantrekkelijk gelegen alles dichtbij. (3)
- Goede sociale controle. (3)
- Wandelen & fietsen. (2)
- Veilig. (1)
- Sociale contacten. (1)
- Buiten de stad wonen.
- Dieren.
- Vanwege werk in de buurt.
- Boerderij.
- Er heerst een echt dorpsgevoel.
- Dorpsleven.
- Weilanden.
- Gezellig/ prettig.
- Omdat ik er veel vrienden heb.
- Schone lucht.
- Mooie buurt.

8.2.1.2 Bingelrade achteruit gegaan

- Door vergrijzing. (1)
- Leegstaande woningen.
- Verenigingsleven dat terugloopt.
- Niks meer te beleven in het dorp.
- Voorzieningen verdwijnen. (2)
- Verdwijnen van winkels.
- Veel voorzieningen SRV, postkantoor, winkels verdwijnen doordat ze niet veel door de burgers worden gebruikt.
- Er komt niets nieuws voor terug, jammer van postkantoor en brievenbus.
- Kennissen waarmee ze contact had zijn overleden.
- Er zouden meer jongere mensen naar het dorp moeten komen.
- Veel leegstaande huizen.

8.2.1.3 Overig

- Bewust naar Bingelrade verhuist. (1)
- Een rot dorp voor een buitenstaander.
- Je bent niet van het dorp en dat blijft altijd.
- Niemand durft voor zijn eigen mening op te komen.
- Bingelrade bestaat uit een echt familiedorp.
- Mensen denken aan zichzelf, sommige hebben troep voor hun woning.
- Mensen in Bingelrade zijn erg serieus.
- Geen band met Bingelrade.
- Mensen in Viel hebben een hechte band (kent verder niemand in het dorp).
- Roddelen.
- Goed en makkelijk ingeburgerd (mede dankzij functie).
- Grote saamhorigheid.
- In geval van nood staat iedereen voor je klaar.

8.2.2 Vervoer en mobiliteit

- Geen gebruik van openbaar vervoer . (26)
- Graag tweede bushalte in de buurt van OC. (7)
- Geen goede toegankelijk en bushalte te ver weg. (5)
- Het initiatief vliegend hert is goed. (4)
- Soms met het openbaar vervoer. (3)
- Een bushalte is te weinig. (3)
- Belbus is goed geregeld. (2)
- Maatregelen vliegend hert overdreven. (2)
- Bus mag vaker rijden. (1)
- Auto is noodzakelijk. (1)
- Eerder familie bellen voor vervoer. (1)
- Openbaar vervoer in Bingelrade is wel voldoende. (1)
- Het openbaar vervoer is niet aantrekkelijk. (1)
- Frequentie is voldoende. (1)
- Bus is prima alleen niet voor minder mobiele mensen. (1)
- Bus komt niet op tijd, zenuwachtig als ik dan naar het ziekenhuis toe moet.
- Als verbinding beter zou zijn dan zou ik vaker gebruik van maken van de bus.
- Ziet geen reden om gebruik te maken van het openbaar vervoer.
- Veolia bus is even snel als een voetganger (vaak overstappen).
- Verbinding niet zo heel top.
- ‘‘Geleen bereiken met de bus is niet te doen’’.
- Het zou voor veel mensen een probleem zijn als er geen bus zou rijden.
- Niet comfortabel en snel genoeg.
- Later wel gebruik maken van de belbus.
- Goed dat de belbus bestaat.
- Openbaar vervoer is slecht.

8.2.3 Onderwijs

- Belangrijk dat school blijft bestaan. (17)
- Onbelangrijk omdat ik geen kinderen heb, voor het dorp wel belangrijk. (5)
- Belangrijke ontmoetingsplek. (4)
- Trekt jongeren aan. (3)
- Zonder school krijgen mensen hun huis niet meer verkocht, en komen er geen jongeren meer. (2)
- Zou het niet heel erg vinden wanneer er geen school meer in Bingelrade zou zijn. (1)
- Onderwijs geeft sociale functie. (1)
- Er hoeft geen brede school te komen. (1)
- Maakt het aantrekkelijk om te wonen. (1)
- Wanneer school sluit trekt de jeugd weg en sterft het dorp uit/ dood. (1)
- Als school weg gaat krijg je hem nooit meer terug en zal het dorp helemaal vergrijzen. (1)
- Geen behoefte aan de school (verspild maatschappelijk geld).
- Dorp te klein voor een school.
- Wanneer de school vertrek is het einde dorp.
- Het onderwijs is heel goed.
- Gebruik maken van schoolbussen.
- Zonder school dorp minder aantrekkelijk.
- School het beste kunnen maken op het voetbalveld met Jabeek samen, helemaal mooi als er een zorgcentrum achter zou staan.
- Fijn dat de school dichtbij is, dit is tevens makkelijk wanneer de kinderen met elkaar afspreken.
- Jammer dat er geen klaar-overs zijn bij de school.
- Vrij slecht onderwijs in Bingelrade.

8.2.4 Wonen

- In de toekomst kan huis aangepast worden. (13)
- Geen aanpassingen in huis. (7)
- Later verhuizen naar stad. (6)
- Huis is al aangepast. (4)
- Huis is toegankelijk gericht op de toekomst. (3)
- Echt niet verhuizen. (2)
- Grote aanpassingen zijn niet mogelijk. (2)
- Groot huis makkelijk aan te passen. (1)
- Mist afvalbakjes en bankjes. (1)
- De stoepen zijn slecht. Er is al vaker naar de gemeente gebeld, maar de gemeente doet er niks aan.
- Huis is al deels aangepast en zie wel wat er in de toekomst nog moet gebeuren.
- Infrastructuur is verbeterd.

8.2.4.2 Toekomst huis:

- Groot huis is moeilijk te onderhouden.
- Om te blijven wonen is afhankelijk van de zorg en het vervoer.
- Huis gekocht kijkend naar de toekomst. Ze gaan er vanuit dat ze later voor hun ouders moeten zorgen.
- De moeder van mevr. woont naast haar. Dit was een bewuste keuze.

8.2.4.3 Aanpassingen die mogelijk zijn:

- Traplift in huis. (2)
- Helling voor de voordeur. (9)
- Slaapkamer onder. (6)
- Badkamer onder. (6)
- Drempels weghalen.
- Smalle doorgangen.

8.2.5 Zorg:

- Geen gebruik van zorg. (5)
- Weet waar men hulpmiddelen kan vragen. (3)
- Kennissen in zorg aan wie men hulp kan vragen. (1)
- Zorgvoorzieningen liggen binnen handbereik. (1)
- Hulp in het huishouden, dit is particulier geregeld. (1)
- Er is voldoende zorg in de buurt om hier te blijven wonen.
- Zou eerder gebruik maken van professionele hulp dan van mantelzorg.
- Zit bij de CMWW en gebruikt de maaltijdservice.
- Ondersteuning door familie.
- Minder mobiel = zorg noodzakelijk .
- Vrouw naar dagopvang via de AWBZ.
- Gekomen aan geïndiceerde zorg via de dokter, via jeugdzorg rol je er verder wel in.
- Gebruik van thuiszorg aangevraagd bij ambulante thuiszorg (nu meander).
- Tevreden met de instellingen in de buurt als je een auto hebt.
- Positief tegen zorg aankijken. In vergelijking internationaal gezien zitten we hier goed met de zorgvoorzieningen. Je kunt hier alle kanten op Duitsland (Aachen), België (Hasselt), Nederland (Maastricht, Heerlen, Brunssum, Sittard, Kerkrade) in een straal van 50 km. Afstand is geen criterium meer, als je dit vergelijkt met andere landen is Nederland net een walhalla. Alleen als je beperkingen hebt of krab bij kas zit kan dit een probleem zijn.
- Via'' mond op mond reclame'' kom ik overal terecht.
- Men kan niet iemand verplichten om zorg te geven. Hier moet je zelf voor kiezen.
- Wanneer ik afhankelijk zou worden van zorg zou ik toch naar de stad verhuizen gezien de winkels.

Hulpmiddelen

- Meander. (4)
- Familie. (1)
- Huisarts. (1)
- Ziekenhuis.
- Nog niet goed nagedacht over de zorg in de toekomst.
- Hulpmiddelen in Merkelbeek aanvragen.
- Zorgwinkel in Brunssum.
- Hoensbroek.

8.2.6 Welzijn:

- Geen tijd voor vrijwilligerswerk. (7)
- Niet actief in het verenigingsleven. (6)
- Er worden genoeg activiteiten georganiseerd in het OC. (4)
- Later bij meer tijd wel vrijwilligerswerk doen. (2)
- Het OC is een gezellige ontmoetingsplek. (1)
- Bereid om vrijwilligerswerk of eventueel betaald werk te doen. (1)
- Bereid om vrijwilligerswerk te doen.
- Belangrijk dat verenigingen blijven bestaan.
- Niet bereid om vrijwilligers werk te doen in de toekomst, vroeger al veel gedaan wil nu dat de jongeren eens wat doen en gaan werken.
- Het zijn altijd de zelfde actieve mensen die iets doen voor Bingelrade.
- Niet mogelijk om vrijwilligerswerk te doen.
- Je kunt altijd om hulp vragen in het dorp.
- Men kan mij wel bereiken wanneer het me uitkomt voor vrijwilligerswerk.
- Er wonen veel mensen met een hoog niveau.
- Mensen van buiten af komen bijna nooit in het OC.
- Slechte ervaring met vrijwilligerswerk.
- Jongeren komen niet de deur uit naar het OC.
- Het OC is vrij druk, er is regelmatig iets te doen.
- Er mogen wel wat meer activiteiten in het OC plaats vinden met name voor de ouderen.
- Bestuur moet beter geregeld worden.
- Een burger vindt dat de oudere generatie in Bingelrade elkaar goed kent. De nieuwe burgers in Bingelrade kennen zich niet goed omdat zij niet deelnemen aan de samenleving in Bingelrade.
- Om het dorp samen te houden vindt een burger het heel belangrijk om de nog bestaande voorzieningen te behouden. Als deze verdwijnen, zal het dorp nog meer uit elkaar getrokken worden.
- In Bingelrade zijn niet veel activiteiten voor jongeren of middelbare leeftijd zijn. Voor de jongeren is er alleen de JOB.
- moeilijk om na te denken over de toekomst.
- Jammer dat kantine en café weg zijn.
- Tevreden met OC.
- Bij een vereniging gegaan om makkelijk in te burgeren.
- X. geeft aan wanneer je niet uit Bingelrade komt je er dan ook niet bij hoort. X heeft 4 jaar vrijwilligerswerk gedaan en is moeten stoppen toen x kinderen kreeg (te weinig tijd). X zou niet nog eens vrijwilligerswerk gaan doen door de een slechte ervaring, tevens heeft x hier nu te weinig tijd voor. Het werk werd niet gewaardeerd verder geeft x aan dat er een soort van hiërarchie/dictatuur in de verenigingen hangt. De jongeren geven vaker iets aan qua verandering maar hier wordt toch niet naar geluisterd aldus x.
- Slechte ervaring met vrijwilligerswerk; krijgt geen waardering.
- Doordat x zijn werk niet meer gewaardeerd werd is x hiermee gestopt. Ook gaf x aan dat een bestuurslid in meerdere verenigingen zat. Kan men het met deze man/vrouw niet vinden dan heb je ook een probleem bij de andere verenigingen. Tevens geeft x aan dat het meestal dezelfde mensen zijn die iets voor het dorp doen.
- Voorzieningen zijn van belang om mensen naar het dorp te trekken, maar dan moet hier wel wat aan gedaan worden.

8.2.6.2 Lid van vereniging

- Zij- actief (5)
- Carnaval (4)
- Harmonie (4)
- Toneel (3)
- Seniorenbond (2)
- Bestuur kerk (1)
- Heemkundevereniging (1)
- Bestuur van het OC (1)
- Lid van de vereniging de spiegelroute
- Zate harmonie
- Kerkhof
- Oranje comité
- Businessclub Onderbanken
- Stichting putfeesten
- Lionsclub
- Damescomité van de fanfare
- Mannengilde
- Katholieke senioren bond
- Voorzitter bejaardenvereniging
- Lid van koersbalclub
- Jeugdwerk JOB

8.2.6.3 Vrijwilligerswerk staan open voor:

- Klusjes (in een kluscentrale). (4)
- Uitstapjes, kegelen etc. (1)
- Op en neer rijden voor bepaalde dingen. (1)
- Boodschappen doen. (1)
- Bezoekje om te kletsen.
- Helpen in kantine als er een eetplek komt.
- Helpen als er iets kapot is aan een kunstwerk.
- Incidenteel inspringen bij de harmonie.
- Een maatje van iemand kunnen zijn. Denk hierbij aan een wandelingetje maken, gezellig kletsen etc.
- Met een aantal man iets opzetten om 1 x in de week boodschappen te halen of naar de apotheek te gaan.
- Technische vragen.
- Vragen over het pensioen.
- Activiteiten in de tuin.
- Een buur helpen met problemen oplossen en mensen in contact met elkaar brengen, eigenlijk de werkzaamheden die hij dagelijks uitvoert.
- Voor Bingelrade van alles doen. Het is ook vanzelfsprekend om mensen met kleine taakjes te helpen wanneer ze hier naar vragen.
- Mensen ondersteunen die men al kan
- Hulp bieden binnen het organiseren van zorg.
- Detectives boeken thuis aan anderen uit lenen.
- Andere mensen o.a. willen helpen met klusjes thuis of het halen van boodschappen. Iedereen zou elkaar moeten helpen wanneer er tijd is en wanneer ze in staat zijn om dit te doen.

- Achter tap of bar staan bij feestje.
- Schilderen, timmeren, elektriciteit.
- Boodschappen halen of een enkele keer koffie in willen schenken.
- Mevrouw zou eenzame mensen gezelschap willen houden maar zou bijvoorbeeld geen boodschappen willen halen vanwege haar bekkenbodempverzwakking.
- Zich voor Bingelrade in willen zetten door o.a. technische klusjes te doen, adviezen te geven over technische zaken, inwoners naar het ziekenhuis te brengen of mensen te helpen met hun tuin.
- Drinken brengen voor wandelaars bij de voetbalkantine.
- Contact met lotgenoten; gedeelde smart is halve smart.
- Een van zijn hobby's is het repareren van auto's. Dit doet hij in zijn garage en hij is ook bereid om dit voor anderen in het dorp te doen.
- Kinderen vermaken.
- Maken of afspelen van films.
- Ondersteunen in uitlaten van honden.
- Basisdingen wat betreft de computer aanleren.
- Hulp bij tuinieren.
- Cursus handwerk of bloemschikken geven.
- Dagopvang.
- Voor mensen willen koken.
- Familie, vrienden, buurvrouw wel willen helpen voor bepaalde klusjes.
- Wil alleen familie helpen/ondersteunen. Niet voor anderen zoals de buurvrouw.
- Wanneer op de plek van de kantine een café of eetgelegenheid komt zal dit misschien voor overlast zorgen voor de omliggende huizen.
- Sociale contacten onderhouden door bij elkaar op de koffie te gaan.

8.2.6.4 Vrijwilligerswerk op het moment uitvoeren

- Entree bonnen verkopen (carnaval).
- Redactie dorpsgalm.
- Initiatiefnemer voor de feesten in Bingelrade.
- Pastoor → mis, organiseren van activiteiten en gaat op huisbezoeken.
- Boerderij.
- Technische klusjes.
- Autistische kinderen.
- Op school helpen.
- Vervoer, klusjes, zaken die geregeld moeten worden via internet.
- Voert klusjes uit bij mensen, bijvoorbeeld iets ophangen.
- Boodschappen.
- Koken.

8.2.6.5 Tips/voorstellen:

- Boodschappen service. (13)
- Wijkverpleegkundige. (12)
- Maaltijdvoorziening. (12)
- Winkelte in het dorp. (4)
- Brasserie. (3)
- Kleine bijdrage leveren aan een zorgcoöperatie. (3)
- Café heropenen. (3)
- Brasserie in voetbalkantine. (2)
- Mist een pinautomaat. (2)
- Frituur. (1)
- Kantine gebruiken voor feestruimte die je kunt huren.
- Meer aandacht aan spiegelroute/mensen trekken.
- In de kantine zou eventueel een atelier of presentatieruimte van kunstenaars kunnen komen die zich aansluiten bij de spiegelroute. Ook kan dit in combinatie met een bar of ontmoetingsbrasserie.
- Meneer is van mening dat het OC gebouw niet aantrekkelijk is, een architectonische draak. Breek dit af en gebruik een mooie boerderij wat staat voor Bingelrade om daar activiteiten te houden.
- Busje die rechtstreeks naar Brunssum rijdt om boodschappen te halen.
- JOB (jongeren in OC) koppelen met een atelier, voor cultuuruitwisseling. Meneer staat hier open voor.
- Drempels, zeer goede situatie is die bij de kerk en school want daar moet je stoppen en communiceren met elkaar.
- Wijkverpleegkundige mits professioneel.
- Trefpunt voor sociale contacten.
- Prikbordfunctie daar staat vraag en aanbod op, waarop gereageerd kan worden. Bijv. iemand heeft hulp nodig en zet dat op het prikbord (vraag), degene die tijd heeft reageert erop (aanbod) en andersom natuurlijk.
- Belangrijk dat er iets gedaan wordt aan het sociale leven in Bingelrade.
- Het café zou open moeten gaan, of de grote zaal in het OC kleiner en gezelliger maken zodat er bijv. elke maandagavond na de toneelgroep gezamenlijk met iedereen uit Bingelrade eentje of meerdere gedronken kan worden.
- Brasserie in de voetbalkantine zou een ongunstige ligging hebben.
- Een blokfluit groepje oprichten.
- SRV wagen, misschien iets voor de ouderen mensen.
- SRV wagen loont zich niet.
- Een meldpunt voor sociale functies zou goed zijn. Bijv. banden plakken, voorlezen, wandelen, terrasje pikken. Wie wil er hulp ontvangen?? Wie wil er hulp bieden, als je dit hebt voelen de mensen zich ook niet zo bezwaard als ze diegene opbellen.
- Aanspreekpunt in Bingelrade koppelen aan buurtzorg in de Gemeente Onderbanken.
- Zorgcoöperatie niet realistisch (er is een zorgcoöperatie in Onderbanken dacht men).
- Wil woning ombouwen tot bejaardenwoningen in de toekomst.
- Graag iets van een gymzaal of sporthal in de buurt willen.
- Een bed en breakfast in Bingelrade te hebben. Juist voor die mensen die hier willen wandelen.
- Hij denkt dat het belangrijk is dat er iets in de mentaliteit van de mensen moet veranderen en dat Bingelrade een sterke samenleving nodig heeft.
- Een voorstel voor een deelauto met een pasjes systeem. Zo zou het niet meer nodig zijn dat iedereen een 2de auto heeft.

- Men zou het leuk vinden als vooral de toekomstige ouderen in contact met elkaar komen door gedeelde interesses. Hierdoor kunnen ze samen activiteiten ondernemen (te denken aan samen fietsen of voetbal kijken). Dit kan bijvoorbeeld worden gerealiseerd aan de hand van een internetsite.
- Het is jammer dat de verenigingen in Bingelrade vasthouden aan hun oude tradities en daardoor minder aantrekkelijk zijn voor de jongeren.
- Het straatmeubilair in Bingelrade vindt mevrouw voldoende, echter zijn niet alle bankjes hoog genoeg voor haar om aangenaam te kunnen zitten.
- Zorgcoöperatie niet realistisch.
- Er is nu al een busje dat mensen thuis ophaalt en die mensen afzet in Brunssum om te winkelen. Dit busje moet men organiseren en hier moet men een kleine bijdrage voor leveren.
- Brasserie in de kantine geen goed idee, geen brasserie plaatsen naast een terrein waar men van plan is om een brede school te bouwen. Het gebouw is ongeschikt en te klein ervoor.
- School meer betrekken bij het dorp, school flexibeler en zichtbaarder werken.
- Iets voor te sporten in bingelrade willen zien.
- Verkeersspiegel bij de wegversmalling (is al ingediend).
- Aanspreekpunt voor adviezen binnen zorg en vragen binnen de zorg.
- Buurthulp waar ze een klein bedrag voor moeten betalen, en dat deze dan de tuin doet of naar de kapper gaat etc.
- Eén kerk-mis in de week is te weinig.
- Bij voetbalkantine een pinautomaat, jeu de boules baan, kaartmiddag.
- Weer een bufferrun organiseren.
- Paadje naast voetbalkantine openen zodat er weer mensen kunnen wandelen en fietsen.
- Zou wel een zorgboerderij op willen richten maar momenteel nog te jong voor.
- Het gemis van een park of speeltuintje waar de kinderen uit het dorp een balletje kunnen trappen.
- Negatieve ervaring nightcare daarom wijkverpleegkundige.
- Trefpunt in het dorp om naar toe te gaan zonder verplichtingen.
- Er is niks meer te doen in het dorp.
- De kantine moet plat.
- X weet niet zeker of de burger die geholpen zou worden wel iemand vertrouwd en de aangeboden hulp zal accepteren.
- Een BMV-er (Brede Maatschappelijke Voorziening) in het dorp.
- Het maakt niet uit om mensen te helpen, maar dan moet het mezelf ook uitkomen!
- Gemeenschappelijk eten.
- Wanneer iedereen bij zijn eigen familie helpt, ben je al een eind op weg.
- Denkend aan de toekomst geeft mevrouw aan dat levensloopbestendige woningen, met een zichtbare schakel bijv. een wijkverpleegkundige iets voor het dorp zou kunnen betekenen. Een ander idee dat mevr. heeft is om in het OC gezamenlijke maaltijden te serveren. Bijv. 2 keer in de week. Hierbij moet het aspect niet op het eten liggen maar op het samen bij elkaar komen (sociale contacten).

8.2.7 veiligheid:

- Nooit onveilig. (24)
- Hard rijdende auto's. (8)
- Soms onveilig. (6)
- Enkele inbraken. (5)
- Veel sociale controle. (3)
- Onveilig. (2)
- Veel hangjongeren. (1)
- Enkele hangplekken van jongeren. (1)
- Politie zou meer moeten controleren. (1)
- Niet 100% veilig.
- Wijkagent reageert goed op incidenten.
- Vuilnis storten langs velden.
- Angst voor inbraak, vooral omdat het al eens is gebeurd.
- Fietsen gestolen.
- Auto's in brand gestoken.
- Henneplantage opgerold.
- Bij het kopen van hun huis zijn er de bevinding gedaan dat er enkele mensen met strafbladen in Binglelade wonen, dit zijn volgens de bewoner geen kleine strafbladen.
- Jongeren hangplekken en het bos vermijdt ik.
- Stoepen zijn slecht daardoor kans op vallen groter.

8.2.7. 2 Verkeer

- Wegversmalling kerk goed initiatief. (4)
- Wegversmalling niet fijn. (3)
- De borden bij de wegversmalling ter hoogte van de school onduidelijk, deze zijn niet correct. (2)
- Wegversmalling niet de juiste oplossing voor hard rijdende auto's. (2)
- Meer drempels/bomen om de snelheid te verminderen. (1)
- Er is schijnveiligheid in het dorp men moet 30 rijden maar niemand houdt zich eraan.
- Verkeer is af en toe zeer druk.
- Vooral 's avonds wordt hard gereden.
- Er mag meer gelet worden op snelheid.
- Wegversmalling onveilig in het donker, niet goed zichtbaar.
- Verkeersveiligheid kan beter.
- Onvoldoende maatregelen om verkeershinder te beperken.
- Meer parkeervakken in de dorpsstraat.
- Zeer smalle straten voor twee auto's.
- Waarom gemeente veldweggetjes dicht? Iedereen komt nu over de dorpsstraat = drukker, onveilig.

8.2.8 Economie:

- Er zijn geen voorzieningen meer in het dorp omdat er bijna niemand gebruik van maakte.
- Jean zullen een belangrijke ontmoetingsplek voor de mensen in Bingelrade.
- Digitale boodschappenservice.

8.2.8.2 Toekomst ondernemer:

- Geen zorgen gewoon doorgaan zolang het gaat.
- Als eigen ondernemer momenteel goed, toekomst hangt af van de WMO.
- Slechte verkoop aan mensen uit het dorp zelf.
- Mevr. heeft een winkeltje voor woonaccessoire. Ze geeft aan dat wanneer burgers eenmaal binnen zijn geweest de drempel kleiner is om nogmaals langs te komen. Mevrouw zet zich in voor Bingelrade door middel van sponsoring van geschenken en verschillende artikelen, maar kreeg hier geen respons op. Mevr. ziet de toekomst opzicht wel goed in door te flyeren in Bingelrade en omstreken. Zo geeft mevr. vaker thema avonden wat voor de nodige klanten zorgt.

8.2.9 *Extra*

- Wat als de vutters dadelijk uitsterven, wij komen dadelijk tot 67 aan het werken en moeten wij daarna nog vrijwilligerswerk gaan doen ? we zijn blij als we rust hebben. We kunnen niet blijven doorgaan, er zijn lichamelijke grenzen.
- De vijver waaruit vrijwilligers gevist kunnen worden zal erg krimpen, hoe komen we dan nog aan vrijwilligers??
- X. vind het interview meer gericht op ouderen. In X zijn ogen lijkt het net of het dorp alleen aantrekkelijk wordt gemaakt voor ouderen door er alleen maar activiteiten voor ouderen te organiseren. Bingelrade wordt dan net een aantrekkelijk verpleeghuis. Zo blijven er juist meer ouderen en is het dorp niet meer zo aantrekkelijk voor de jongeren. Men zou zich meer moeten richten op de jongeren. Hoe maken we het aantrekkelijk voor hun, om in Bingelrade te komen wonen? Er moeten geen huizen leeg te komen staan! Naar jongeren wordt vaak niet naar geluisterd, je hoort er dan niet echt bij.

8.3 Analyse interviews Excel

8.3.1 Algemene gegevens:

	absoluut	%
1. Geslacht		
a) Man	19	53%
b) Vrouw	17	47%
2. Leeftijd		
a) 20 - 50	9	25%
b) 50 - 65	16	44%
c) 65+	11	31%
3. Hoogst genoten opleiding		
a) HBO	4	11%
b) MBO	4	11%
c) MTS	1	3%
d) Universiteit	1	3%
e) MEAO	1	3%
f) geen antwoord	25	69%
4. Etnische afkomst		
a) Nederlands	33	92%
b) Duits	1	3%
c) Geen antwoord	2	6%
5. Religie		
a) Katholiek	14	39%
b) Protestant	2	6%
c) Geen antwoord	20	56%

6. Burgelijke staat		
a) Gehuwd	29	81%
b) Ongehuwd	4	11%
c) Gescheiden	0	0%
d) Samenwonend	3	8%
e) Partner overleden	0	0%
7. Kinderen		
a) Ja	26	72%
b) Nee	10	28%
8. Waar wonen de kinderen		
a) Inwonend	15	42%
b) Wonend in Bingelrade	3	8%
c) Wonend in de gemeente Onderbanken	1	3%
d) Wonend elders	20	56%
9. Heeft u hulpmiddelen nodig om uw voort te bewegen?		
a) Ja	0	0%
b) Nee	36	100%

8.3.2 De Buurt

10. Hoelang woont u al in Bingelrade?		
a) 0 tot 5 jaar	6	17%
b) 5 tot 10 jaar	2	6%
c) 11 tot 15 jaar	6	17%
d) 16 tot 20 jaar	3	8%
e) Langer dan 20 jaar	17	47%
f) Geen antwoord	2	6%
11. Vindt u dat de buurt waarin u woont in de afgelopen 5 jaar vooruit of achteruit is gegaan?		
a) Vooruit gegaan	0	0%
b) Achteruit gegaan	25	69%
c) Gelijk gebleven	7	19%
d) Geen antwoord	4	11%
12. Hoe ziet u de toegankelijkheid van Bingelrade?		
a) De toegankelijkheid van Bingelrade is goed	31	86%
b) De toegankelijkheid van Bingelrade kan beter	3	8%
c) De toegankelijkheid van Bingelrade is slecht	0	0%
d) Geen antwoord	2	6%
13. Hoe ervaart u de toegankelijkheid van Bingelrade in de winter?		
a) De toegankelijkheid van Bingelrade is goed	11	31%
b) De toegankelijkheid van Bingelrade kan beter	5	14%
c) De toegankelijkheid van Bingelrade is slecht	2	6%
d) Geen antwoord	18	50%

8.3.3 Onderwijs

14. Hoe belangrijk vindt u het dat er een basisschool in dezelfde buurt is als waar u woont?		
a) Heel belangrijk	25	69%
b) Redelijk belangrijk	1	3%
c) Niet belangrijk / niet onbelangrijk	1	3%
d) Onbelangrijk	5	14%
e) Heel onbelangrijk	4	11%
f) Geen antwoord	0	0%

8.3.4 Wonen

15. In welk type woning woont u?		
a) Eengezinswoning / vrijstaand huis	36	100%
16. Is dit een huur of koop woning?		
a) Huurwoning	2	6%
b) Koopwoning	15	42%
c) Geen antwoord	19	53%
17. Hoe tevreden bent u over uw woning met betrekking tot de fysieke aspecten, zoals toegankelijkheid gemak en comfort?		
a) Zeer tevreden	22	61%
b) Tevreden	10	28%
c) Niet ontevreden / niet tevreden	0	0%
d) Ontevreden	3	8%
e) Heel ontevreden	0	0%
f) Geen antwoord	1	3%
18. Heeft u aanpassingen in uw woning?		
a) Ja	9	25%
b) Nee	27	75%
19. Zou u woning in de toekomst aangepast moeten worden? Zo ja, waarom?		
a) Nee	6	17%
b) Ja o.a. nodig vanwege de trappen	9	25%
c) Ja, o.a. nodig vanwege kleine aanpassingen zoals beugels in de badkamer	8	22%
d) Ja, o.a. verbouwingen naar de begane grond	10	28%
e) weet geen antwoord op dit moment	3	8%

20. Ervaart u problemen wanneer u uw woning aan de hoofdingang binnen gaat?		
a) Nee, ik ervaar geen problemen	29	81%
b) Ja, ik loop tegen problemen aan	1	3%
c) Geen antwoord	0	0%
21. Heeft u een trap / hellend vlak bij de ingang van uw woning?		
a) Nee	14	39%
b) Ja, ik heb een trap / hellend vlak maar hier ervaar ik geen problemen mee	22	61%
c) Ja, ik heb een trap / hellend vlak die mij beperkt	0	0%
d) Geen antwoord	0	0%
22. Is uw woning geschikt voor mensen met een beperking?		
a) Zeer geschikt	12	33%
b) Geschikt	12	33%
c) Niet geschikt / niet ongeschikt	5	14%
d) Ongeschikt	5	14%
e) Zeer ongeschikt	2	6%
f) Geen antwoord	0	0%
23. Voor welke leeftijd vindt u de woning het meest geschikt? (meerdere antwoorden mogelijk)		
a) Jongeren (18-25 jarigen)	29	81%
b) Gezinnen met jongen kinderen (onder de 14 jaar)	29	81%
c) Gezinnen met oudere kinderen (vanaf 14 jaar)	29	81%
d) Gezinnen zonder (thuiswonende) kinderen	29	81%
e) Ouderen (65-75)	17	47%
f) Senioren (75+)	16	44%
g) Geen antwoord	7	19%

24. Hoe tevreden bent u in het algemeen over de openbare voorzieningen? (straatmeubilair, toegankelijkheid)		
a) Zeer tevreden	7	19%
b) Tevreden	10	28%
c) Niet ontevreden / niet tevreden	10	28%
d) Ontevreden	3	8%
e) Zeer ontevreden	0	0%
f) Geen antwoord	5	14%
25. Heeft u plannen of wensen om binnen 5 jaar te verhuizen?		
a) Ja, maar ik wens binnen de buurt te blijven wonen.	1	3%
b) Ja, maar ik wens mij buiten de buurt te vestigen.	0	0%
c) Nee, ik heb geen plannen/wens te verhuizen	35	97%
d) Geen antwoord	0	0%
26. Zou u overwegen een huis te kopen in een stad indien zich een gunstige kans voordoet?		
a) Ja	2	6%
b) Nee	30	83%
c) Geen antwoord	4	11%
27. Hoe tevreden bent u over de verhouding van de samenstelling van de bewoners gelet op hun leeftijd in uw buurt?		
a) Zeer tevreden	2	6%
b) Tevreden	13	36%
c) Niet tevreden/niet ontevreden	13	36%
d) Ontevreden	2	6%
e) Zeer ontevreden	1	3%
f) Geen antwoord	5	14%

28. Wat maakt het wonen in Bingelrade voor u aantrekkelijk? (meerdere antwoorden mogelijk)		
a) Landelijk wonen	22	61%
b) Rustige omgeving	13	36%
c) Vanwege het huis	5	14%
d) Centraal	4	11%
e) Veel sociale contacten	5	14%

8.3.5 Vervoer en mobiliteit

29. Hoe vervoert u zich, welke vervoersmiddelen gebruikt u? (meerdere antwoorden mogelijk)		
a) Openbaar vervoer	6	17%
b) Auto	35	97%
c) Fiets	25	69%
d) Scootmobiel	1	3%
e) Rolstoel	0	0%
f) Lopend	25	69%
g) Geen antwoord	0	0%
30. Belbus? Waar moet deze wat u betreft naar toe rijden?		
a) Geen behoefte aan belbus	2	6%
b) Goed als belbus naar stad of dorpen in de buurt rijdt	2	6%
c) Goed als belbus naar zorgvoorzieningen zoals ziekenhuis rijdt	0	0%
d) Geen antwoord	32	89%
31. Hoe voldoet het openbaar vervoer in uw behoefte?		
a) Goed	8	22%
b) Voldoende	6	17%
c) Matig	4	11%
d) Onvoldoende	2	6%
e) Slecht	8	22%
f) Geen antwoord	8	22%
32. Hoe toegankelijk vindt u het openbaar vervoer voor mensen met een beperking?		
a) Goed	4	11%
b) Voldoende	6	17%
c) Matig	6	17%
d) Onvoldoende	4	11%
e) Slecht	3	8%
f) Geen antwoord	13	36%

33. Wat vindt u van de maatregelen die in uw buurt zijn genomen om verkeershinder te beperken?		
a) Goed	7	19%
b) Voldoende	6	17%
c) Matig	7	19%
d) Onvoldoende	4	11%
e) Slecht	1	3%
f) Geen antwoord	11	31%
34. Wat vindt u van de infrastructuur voor voetgangers en fietsers in uw buurt?		
a) Goed	15	42%
b) Voldoende	7	19%
c) Matig	1	3%
d) Onvoldoende	0	0%
e) Slecht	4	11%
f) Geen antwoord	9	25%
35. Wat vindt u van de kwaliteit van de wegen binnen uw buurt?		
a) Goed	15	42%
b) Voldoende	10	28%
c) Matig	3	8%
d) Onvoldoende	0	0%
e) Slecht	2	6%
f) Geen antwoord	6	17%
36. Wat vindt u van de bereikbaarheid van de hoofdwegen?		
a) Goed	21	58%
b) Voldoende	7	19%
c) Matig	0	0%
d) Onvoldoende	0	0%
e) Slecht	0	0%
f) Geen antwoord	8	22%

37. Wat vindt u van de bereikbaarheid van de bushalte?		
a) Goed	3	8%
b) Voldoende	5	14%
c) Matig	8	22%
d) Onvoldoende	7	19%
e) Slecht	11	31%
f) Geen antwoord	2	6%
38. Wat zijn de wensen t.a.v. de locatie van de bushalte?		
a) Nog een tweede bushalte erbij	15	42%
b) Bushalte op een andere locatie	6	17%
c) Geen wensen	5	14%
d) Geen antwoord	10	28%

8.3.6 Zorg

39. Van welke zorgvoorzieningen maakt u gebruik?		
a) Huisarts in		
Brunssum	5	14%
Schinveld	7	19%
Amstenrade	2	6%
Merkelbeek	16	44%
Doenrade	1	3%
b) Fysiotherapeut in		
Brunssum	5	14%
Jabeek	3	8%
Schinveld	2	6%
Landgraaf	1	3%
Sittard	1	3%
c) Tandarts in		
Schinveld	4	11%
Brunssum	8	22%
Voerendaal	1	3%
Sittard	3	8%
Hoensbroek	1	3%
Schimmert	1	3%
d) Ziekenhuis in		
Sittard	10	28%
Heerlen	4	11%
40. Hoe tevreden bent u over de zorgvoorzieningen waar u gebruik van maakt?		
a) Zeer tevreden	20	56%
b) Tevreden	15	42%
c) Niet ontevreden / niet tevreden	1	3%
d) Ontevreden	0	0%
e) Zeer ontevreden	0	0%
f) Geen antwoord	0	0%

41. Heeft u het gevoel dat u naarmate u ouder wordt, voldoende zorg en hulp in uw buurt vindt om zo lang mogelijk thuis te blijven wonen?		
a) Ja	24	67%
b) Nee	10	28%
c) Geen antwoord	2	6%
42. Weet u waar u hulpmiddelen kunt aanvragen als u die nodig heeft?		
a) Ja	29	81%
b) Nee	7	19%
c) Geen antwoord	0	0%
43. Bent u bekend met de volgende hulp organisaties?		
CMWW	12	33%
MEE	7	19%
Ruggensteun	8	22%

47. Als u tijd en de mogelijkheid had, zou u dan vrijwilligerswerk doen?		
a) Ja	24	67%
b) Nee	10	28%
c) Geen antwoord	2	6%
48. Verzorgd u een persoon uit de omgeving die langdurig ziek is?		
a) Ja, 8 uur per week of meer	4	11%
b) Ja, minder dan 8 uur per week	1	3%
c) Nee	30	83%
d) Geen antwoord	1	3%
49. Maakt u gebruik van mantelzorg?		
a) Ja, door	4	11%
Kinderen	3	8%
Huishulp	1	3%
b) Nee	32	89%
50. Heeft u behoefte aan ondersteuning bij zorgtaken?		
a) Ja	4	11%
b) Nee	32	89%
c) Geen antwoord	0	0%
51. Bent u bereid om een bijdrage te leveren voor een zorgcoöperatie?		
a) Ja	23	64%
b) Nee	12	33%
c) Geen antwoord	1	3%

52. Ben u actief? Zo ja op welke wijze?		
a) Ja	16	44%
Bestuursfunctie	5	14%
Collectant	1	3%
Begeleiden kinderen	2	6%
Mantelzorg	2	6%
Vervoer	1	3%
Dorpsgalm	1	3%
b) Nee	20	56%
c) Geen antwoord	0	0%
53. Hoe zou u een buur of burger kunnen helpen?		
a) Samen op stap gaan	2	6%
b) cursussen geven	3	8%
c) Uithelpen in OC	3	8%
d) Boeken uitlenen	1	3%
e) Klusjes	22	61%
f) Gezelschap houden	5	14%
g) Vervoer	4	11%
h) Boodschappen	10	28%
i) Geen antwoord	4	11%
54. Waarmee zou u zelf geholpen kunnen/willen worden?		
a) Klusjes	8	22%
b) Tuinieren	1	3%
c) Boodschappen halen	1	3%
c) Geen antwoord	26	72%
55. Waar bent u goed in?		
a) Creatief / handwerk	6	17%
b) Klusjes	6	17%
c) Elektrische klusjes	3	8%
d) Organiseren	2	6%
e) Tuinieren	2	6%
f) Mensen begeleiden	4	11%
g) Geen antwoord	12	33%

56. Zou u zich hiervoor willen inzetten in Bingelrade?		
a) Ja	23	64%
b) Nee	12	33%
c) Geen antwoord	1	3%

8.3.8 Economie

57.Hoe tevreden bent u over de bestaande voorzieningen?		
a) Zeer tevreden	10	28%
b) Tevreden	18	50%
c) Niet ontevreden / niet tevreden	5	14%
d) Ontevreden	3	8%
e) Zeer ontevreden	0	0%
f) Geen antwoord	0	0%
58. Waar gaat u naar toe voor u dagelijkse levensbehoefte?		
a) Brunssum	31	86%
b) Schinveld	7	19%
c) Sittard	22	61%
d) Heerlen	1	3%
e) Hoensbroek	1	3%
f) Amsterade	1	3%
g) Merkelbeek	0	0%
h) Jabeek	1	3%
i) Geen antwoord	0	0%
59. Wat zijn uw wensen/ideeën ten aanzien van activiteiten die in het ontmoetingscentrum, de voetbalkantine en de school georganiseerd kunnen worden?		
a) Brasserie	11	31%
b) Maaltijdvoorziening	11	31%
c) Boodschappenservice	14	39%
d) Boeken ruilen	2	6%
e) Sportveld gebruiken	2	6%
60. Bent u een zelfstandig ondernemer? Zo ja, hoe ziet u uw toekomst als ondernemer hier in Bingelrade?		
N.v.t.	26	72%

8.3.9 Veiligheid

61. Voelt u zich wel eens onveilig in uw eigen buurt?		
a) Ja	12	33%
b) Nee	24	67%
c) Geen antwoord	0	0%
62. Hoe vaak voelt u zich onveilig wanneer u alleen over straat loopt?		
a) Vaak	0	0%
b) Soms	3	8%
c) Zelden	31	86%
d) Geen antwoord	2	6%
63. Hoe vaak voelt u zich 's avonds of 's nachts onveilig wanneer u alleen over straat loopt?		
a) Vaak	5	14%
b) Soms	3	8%
c) Zelden	16	44%
d) Geen antwoord	1	3%
64. Voor welke misdrijven is uw buurt meestal kwetsbaar?		
a) Inbraak in woning	32	89%
b) Diefstal van motorvoertuigen	14	39%
c) Diefstal van brommers, fietsen	12	33%
d) Hangplek	4	11%
e) Geen antwoord	2	6%
65. Denkt u dat de veiligheid in uw buurt de komende jaren vooruit of achteruit zal gaan?		
a) Vooruit	2	6%
b) Het zal gelijk blijven	26	72%
c) Achteruit	5	14%
d) Geen antwoord	3	8%
66. Hoe schat u de verkeersveiligheid in de buurt in?		

a) Zeer veilig	16	44%
b) Redelijk veilig	12	33%
c) Veilig / niet onveilig	4	11%
d) Redelijk onveilig	3	8%
e) Zeer onveilig	0	0%
f) Geen antwoord	1	3%
67. Welke groepen mensen zou u het aanraden om zich hier in uw buurt te vestigen?		
a) Jong gezin met kinderen	21	58%
b) Gezin met pubers	17	47%
c) Jonge twee verdiemers	18	50%
d) Actieve senioren	8	22%
e) Ouderen	7	19%
f) Studenten	7	19%
g) Iedereen die landelijk wil wonen	5	14%
h) Geen antwoord	5	14%

8.4 Literatuurstudie

SAMEN VOOR ELKAAR IN ONDERBANKEN

Vorbereidende literatuurstudie

Minor growing older- Designing your own future

Bjarne Garritsen, Kai Giese, Nicolle Mans en Rylana Martens

10-12-2012

Inhoud	
Inleiding	56
Plan van aanpak	57
Voor elkaar in onderbanken.....	57
Transitieplan voor elkaar in parkstand.....	59
Levensloopbestendige buurten.....	64
Bevolkingskrimp.....	67
Limburg op leeftijd; zorg en ondersteuning in tijden van bevolkingskrimp	67
Burgers.....	69
Burgers nemen zorg in eigen hand, Dagblad de Limburger, 05-12-12	69
Mantelzorg door vijftigplussers; Iedereen kan het, maar het is een kwestie van willen en tijd	70
Meetinstrument Interview	71
Rapport: Een inventarisatie van de levensloopbestendigheid van buurten in Parkstad.....	71
Bibliografie	75

Inleiding

Tijdens de minor 'Growing older: Designing your own future', die wordt gegeven door Hogeschool Zuyd Heerlen faculteit Zorg en Gezondheid, doen we onderzoek naar de leefbaarheid en levensloopbestendigheid in Bingelrade. Het is de bedoeling om een behoeftepeiling uit te voeren en achteraf prioriteiten te stellen.

De opdracht wordt uitgevoerd binnen het kader van Voor Elkaar In Parkstad. Om een beter beeld te krijgen van de verschillende factoren die er spelen in een wijk hebben wij een literatuurstudie uitgevoerd. We hebben achtergrondinformatie opgezocht over het transitieplan van Voor Elkaar In Parkstad. Daarnaast hebben we ons verdiept in mantelzorg en de bevolkingskrimp in samenhang met de stijgende zorgvraag. Verder hebben wij informatie opgezocht over de domeinen die aan bod komen in ons meetinstrument en hebben we gekeken welke rol leefbaarheid en levensloopbestendigheid hierin spelen. De samenvattingen van de door ons gelezen artikelen zijn terug te vinden in dit document. Deze literatuurstudie ondersteunt ons project en door het verdiepen in de opdracht zijn wij in staat om het onderzoek goed uit te voeren.

Plan van aanpak

Voor elkaar in onderbanken

Bij Intervention mapping moeten een aantal stappen en processen worden doorlopen om interventieprogramma's te ontwikkelen. Intervention mapping is gebaseerd op theorie en wetenschappelijk onderzoek.

Bij intervention mapping wordt men gestuurd door ontwikkelaars van interventies, door theoretische modellen en empirisch bewijs in twee richtingen:

- De identificatie van omgevings- en gedragdeterminanten in relatie tot het gezondheidsprobleem.
- De meest passende methode en strategieën om de vastgestelde factoren te beïnvloeden worden geselecteerd.

Intervention mapping is een hulpmiddel om de gezondheidsinterventies te ontwikkelen. Het proces is herhalend. Men beweegt heen en weer tussen de stappen en taken. Tevens is het proces cumulatief: iedere stap komt voort uit eerdere stappen. Fouten die gemaakt worden in de eerste stap kan leiden tot verkeerde beslissingen in de volgende stap.

Binnen het project van Onderbanken worden twee theorieën onderscheiden:

Gedragsgeoriënteerde theorie: Het veranderen van menselijk gedrag.

Omgevingsgerelateerde theorie: Het veranderen van omgevingscondities.

In de gemeente Onderbanken willen ze een zelfsturende gemeenschap creëren. De nadruk zal hierbij meer liggen op de omgevingsgerelateerde theorie.

Er zullen veranderingen nodig zijn in de organisatie en structuur van de gemeenschap. In een zelfsturende gemeenschap is actie vanuit de gemeenschap zelf noodzakelijk.

De coalitietheorie gaat er vanuit dat organisaties/gemeenschappen samenwerkingsverbanden vormen om hun omgevingen te beheersen. Deze samenwerking kan informeel zijn, maar ook heel gestructureerd, met een gedeelte leiderschap en beslissingsmacht. Coalities in een gemeenschap hebben een gestructureerde overeenkomst. Om samen te werken aan een doel, meestal ter om iets te voorkomen.

Coalities ontwikkelen zich via de volgende fasen:

1. Formatie
2. Onderhoud
3. Institutionaliseren /verankering

Een formatie verloopt het meest succesvol als:

- Een persoon zorgt voor het materiaal en waardevolle contacten.
- Bestaat uit een sterke kern.
- Iemand de regels, rollen en procedures op zich neemt.
- Er bestaat een hoge mate van betrokkenheid van de leden.

De belangrijkste fasen tijdens het onderhoud zijn:

- Blijvende betrokkenheid van de leden.
- Samenvoegen van interne en externe bronnen.
- Betrokkenheid in planning, vaststelling en acties om het doel te bereiken.

Coalitievorming is een belangrijke manier om empowerment te creëren. Vier basisprincipes die dit mogelijk maken zijn:

1. Bevorderen van ervaring en competenties.
2. Het verbeteren van de structuur en capaciteiten.

3. Het wegnemen van sociale- en omgevingsgerelateerde barrières.
4. Het vergroten van de steun in de omgeving en bronnen.

Binnen de systematiek van Intervention Mapping zijn 6 stappen te beschrijven

1. Behoeftebepaling
2. Matrices (het opstellen van prestatiedoelen, determinanten en veranderdoelen)
3. Methoden en strategieën
4. Programma
5. Acceptatie en implementatie
6. Evaluatieplan

De doelstelling van het project 'zelfsturing in de gemeenschap' in de gemeente Onderbanken is om een krachtige sociale zelfsturende gemeenschap te ontwikkelen. De rechte lijn die er nu bestaat tussen de vragende burger en de voorzieningen levenrede overheid dient uit te groeien tot een driehoek. Aan de top van de driehoek zal de zelfsturende gemeenschap komen te staan. de sterke sociale structuren liggen zo dicht mogelijk bij de burger. Alleen in uiterste noodzaak zullen de burgers de lange weg naar de overheid hoeven te maken die niet door de zelfsturende gemeenschap kan worden gerealiseerd.

(Boesten & Linssen, 2012)

Transitieplan voor elkaar in parkstad

De gezondheid en het welzijn van oudere mensen is onderwerp van de transitie Voor elkaar in Parkstad. Inzet is gericht op het bevorderen van de gezondheid van ouderen zodat zij actief kunnen blijven deelnemen aan de samenleving en zolang mogelijk thuis kunnen blijven wonen. De (oudere) burger staat centraal.

In de regio Parkstad is er sprake van een sterke groei van ouderen. Deze groei in volume gaat gepaard met een groei in zorg en complexiteit van zorg. De kosten die hiermee gepaard gaan nemen zodanig toe dat de zorg onbetaalbaar wordt. Hoe ouder hoe duurder!!

Hoe ouder hoe kwetsbaarder,

Een kwart van de zelfstandig wonende 65plussers in Nederland is kwetsbaar, in verzorgingshuizen is Driekwart van de 65plussers kwetsbaar, in verpleeghuizen nagenoeg iedereen.

Liever spreken we in dit projectplan van ouderen in een kwetsbare situatie (of positie) dan over kwetsbare ouderen.

Voor elkaar in Parkstad

Het transitieproject Voor Elkaar in Parkstad maakt deel uit van het Nationaal Programma Ouderenzorg. Het project kent zijn oorsprong in het startdocument “Voor Elkaar in Parkstad, maatschappelijke ondersteuning in transitie” dat de gezamenlijke wonen-, welzijn- en zorgpartijen in de regio Parkstad in 2009 schreven.

Deze notitie beschrijft het probleem van krimp en vergrijzing binnen de ouderen zorg: het aantal ouderen neemt toe terwijl de capaciteit van het zorgsysteem in termen van arbeidskrachten, voorzieningen en financiën niet evenredig stijgt.

. Er bestaat een breed gedragen gevoel dat het huidige systeem van wonen, welzijn en zorg op termijn niet langer houdbaar is. Het systeem moet omgevormd worden naar een systeem dat in de toekomst een goed niveau aan voorzieningen kan organiseren binnen beperkte financiële kaders. Naast het omvormen van het systeem is de ambitie uitgesproken om de kwaliteit van leven voor ouderen in Parkstad te verbeteren

In meerderde documenten vanuit de regio is vastgelegd welke gevolgen de bijzondere situatie van krimp en vergrijzing heeft voor de opgave op het terrein van WWZ. In de notitie “WWZ in een krimpende en vergrijzende regio, verkenning” worden vier feiten met betrekking tot de bijzondere positie van de regio benoemd:

- De ontwikkelopgave om te voorzien in de toekomstige vraag is hier groter en acuter dan elders
- De investerings- en terugverdien capaciteit is beperkt, waardoor ontwikkeling van nieuw WWZ-vastgoed niet of nauwelijks aan de orde is
- Door een vastgelopen woningmarkt en de slechte arbeidsmarkt is de verhuismobiliteit van burgers zo klein, dat zij slechts zullen verhuizen wanneer hun zorgvraag hen daar absoluut toe dwingt
- Op de lange termijn dreigen dusdanig grote personeelstekorten dat doorgaan op de bestaande weg geen goede strategie is

Deze feiten worden in de notitie vertaald in een vijftal (noodzakelijke) pijlers voor een succesvolle regionale toekomstige WWZ-ontwikkeling:

- Geschikt maken van bestaande woningen; bieden van diensten in bestaande accommodaties
- Pro-actief én innovatief arbeidsmarktbeleid

- Efficiënte organisatie van gespreid aan te bieden dienstverlening
- Nieuw vastgoed alleen voor zorg die écht niet in bestaande bouw kan worden geboden
- Intensieve samenwerking

De eerste twee pijlers zijn belegd in aparte projecten in het kader van herstructurering in de regio. Het project Voor Elkaar in Parkstad richt zich op de laatste drie pijlers, die vanuit hun aard in samenhang dienen te worden gezien

Parkstad is een subregio waar vergrijzing nu al samengaat met aanzienlijke krimp van de bevolking en leefbaarheid, sociale cohesie en arbeidsmarkt onder druk staan (GGD ZL, 2010).

In deze drastische verandering van bevolkingsopbouw loopt de provincie Limburg voorop in Nederland. Zuid-Limburg vertoont ook grote verschillen tussen gemeenten en subregio's in bevolkingsdichtheid.

Zuid-Limburg kent ook grote variatie in sociaaleconomische status.

De sociaaleconomische status en de gezondheidstoestand van mensen zijn sterk aan elkaar gerelateerd. Zo hebben mensen met een lage SES meer ziekten en beperkingen en een kortere levensverwachting.

Voor elkaar in Parkstad is een transitiebeweging waarin deze organisaties zich geëngageerd hebben om beter samen te werken, de zorg en diensten van organisaties en gemeenten beter op elkaar af te stemmen en om de organisatorische belemmeringen in financiering, regelgeving of werkwijzen te tackelen en op te lossen. De activiteiten van Voor elkaar in Parkstad richten zich met name op de doelgroep ouderen in een kwetsbare situatie. Het betreft de organisatorische aspecten van een geïntegreerd steunsysteem voor ouderen. De basis voor dit project is het visiedocument Voor elkaar in Parkstad, waarin integrale aandacht is voor het stimuleren van zelfmanagement van ouderen met een maatschappelijk 'steunsysteem', de levensloopbestendige buurt waarin ouderen hun eigen leven kunnen leiden en zich thuis en veilig voelen, ondersteund door een betaalbare, toegankelijke, doch hoogwaardige structuur op het gebied van zorg, welzijn en wonen.

Het gaat hierbij om de herstructurering van welzijn en zorg, met de nadruk op het voorkomen en/of uitstellen van langdurige, individuele, vaak zware zorg, door op buurtniveau (dichtbij de leef- en belevingswereld van mensen) tijdig een passend wonen-, welzijn- en zorgarrangement aan te bieden. Met name in de regio Parkstad doet de urgentie van dit gedachtegoed zich sterk voelen en vindt zijn aanleiding in een steeds groter wordende knelpunten: de toenemende zorgvraag in de toekomst (vanwege vergrijzing), minder handen aan het bed (vanwege krimp), minder geld voor professionele zorg (zowel binnen de AWBZ als WMO) en een veranderende zorgvraag (door de extramoralisering).

Naast de ontwikkelingen rondom Voor elkaar in Parkstad zijn gemeenten bezig met de Kanteling. Dit proces stelt mensen met een beperking beter in staat om mee te doen aan de samenleving. Ook hier staat de zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid van mensen centraal en worden mensen ondersteund in het gebruiken en versterken van hun competenties en weerbaarheid in plaats van te focussen op hun kwetsbaarheid. Participatie van burgers en de burgers centraal stellen zijn de kernelementen van deze nieuwe werkwijze.

De centrale vraag is: hoe kunnen ouderen in een kwetsbare positie, nadat zij geïdentificeerd zijn, ondersteund worden in hun functioneren, opdat zij zolang mogelijk een zelfstandig bestaan kunnen leiden, een hoge kwaliteit van leven ervaren, en naar behoefte kunnen participeren in de samenleving?

Doelstelling van Voor elkaar in Parkstad:

Optimalisering van het functioneren en de kwaliteit van leven van ouderen door het realiseren van een samenhangend, sluitend en op maat toegesneden ondersteuningsaanbod waarin partners op het terrein van (preventieve) zorg, welzijn, wonen en financiering op een innovatieve manier samenwerken.

De samenwerkende partijen brengen de belemmerende en bevorderende factoren in kaart en realiseren innovatieve oplossingen om een samenhangend aanbod van maatschappelijke en gezondheidszorgvoorzieningen voor kwetsbare ouderen te organiseren. Er zal een maatschappelijke business case voor een levensloopbestendige buurt opgesteld worden. Ouderen in een kwetsbare positie krijgen zodanig zeggenschap over deze steunstructuur dat zelfmanagement wordt versterkt, ouderen aangemoedigd worden tot activering en participatie.

Subdoelen van het project VEiP zijn:

- inbedden van taken in reguliere werkprocessen:
 - . slimme verbindingen
 - . activiteiten onderbrengen bij organisaties
 - . werkwijze van organisaties aanpassen
- zoeken naar structurele financiering:
 - . re-allocatie van middelen
- leereffecten en resultaten terugkoppelen, communiceren en implementeren
 - . VEiP-deelprojecten overleg organiseren: 4 x per jaar
 - . kennisateliers organiseren voor bredere doelgroep
 - . stuurgroepoverleg organiseren
 - . communicatieplan opstellen

Het projectplan Voor Elkaar in Parkstad: Onderbanken is opgesteld als onderdeel van het project Voor Elkaar in Parkstad (VEiP). Dit project heeft tot doel om in de Parkstad een zodanig systeem voor zorg en ondersteuning te ontwikkelen dat de kwaliteit van leven van de mensen wordt vergroot en de financiële houdbaarheid van het nieuwe systeem ook voor de langere termijn gewaarborgd is.

Met het opbouwen van de verzorgingsstaat heeft de overheid veel initiatief bij de burger weggenomen. Maar de houdbaarheid van dat systeem staat momenteel onder druk en de verantwoordelijkheid wordt meer en meer terug gelegd bij de burger. De overheid speelt daarbij een stimulerende rol om de burger ook daadwerkelijk zijn verantwoordelijkheid te laten nemen

Het gemeenschapsmodel dat in Onderbanken wordt ontwikkeld, voorziet in een radicale omkering van het denken over 'het primaat' in wonen, welzijn en zorg. Het model is gebaseerd op de gedachte dat het ook voor een gemeente, opgebouwd uit kleine kernen, mogelijk moet zijn om een goed niveau aan voorzieningen in stand te houden en daarmee de leefbaarheid – zeker voor mensen met beperkingen – in die kleine kernen zo goed mogelijk te behouden. Als het initiatief voor het bepalen van wat er nodig is bij bewoners wordt gelegd en zij zelf zo veel mogelijk de verantwoordelijkheid nemen om als coproductent van zorg, ondersteuning en voorzieningen op te treden, kan een niveau van zorg, ondersteuning en voorzieningen worden geboden dat vanuit een insteek die het primaat bij professionals/instituties legt nooit kan worden geboden.

Wanneer de burger gevraagd wordt welke voorzieningen moeten worden ontwikkeld of blijven bestaan, dient dus tevens gevraagd te worden welke rol men zelf gaat spelen bij de realisatie van deze voorzieningen. Voorts wordt prioritering aangebracht in de te verwezenlijken voorzieningen. Bij de realisatie van voorzieningen zal structureel gezocht moeten worden naar cofinanciering met het bedrijfsleven, verzekeraars en andere financiers. Tevens zal een belangrijk deel van de voorzieningen enkel te verwezenlijken zijn wanneer er slimme combinaties worden gevormd tussen

professionals en niet-professionals. Door deze combinaties structureel in te zetten worden de kosten gedrukt.

Belangrijke ingrediënten van het gemeenschapsmodel zijn:

- Intensief contact met inwoners / inwonerraden
- Sterke sociale structuren
- bottom-up
- Combinatie professionals-niet-professionals
- Interpretatievrijheid leveringsvoorwaarden professionele zorg

Algemeen

De gemeente Onderbanken bestaat uit 4 kleine kernen. Het totale bevolkingsaantal van 8.016 op dit moment zal tot 2035 teruglopen naar 7.280. Het aantal 75 plussers zal daarentegen toenemen van 588 in 2011 naar bijna 1.000 in 2035. Het is dus te verwachten dat het beroep op maatschappelijke ondersteuning in de komende periode sterk zal toenemen. Om deze toenemende vraag te kunnen blijven betalen bij een verminderend budget en daarbij de overheveling van de begeleiding naar de gemeente zal er gewerkt moeten worden met een veranderende visie op prestatieveld 6 (het verstrekken van individuele voorzieningen) van de Wet maatschappelijke ondersteuning

huidige situatie

De huidige situatie op het terrein van wonen, welzijn en zorg is in de Gemeente Onderbanken zodanig dat slechts in de grootste kern Schinveld wonen, welzijn en zorg dicht bij elkaar gerealiseerd zijn. In deze kern is een verzorgingstehuis met een 10-tal aanleunwoningen gevestigd. In het verzorgingstehuis vindt ook dagbesteding plaats voor een beperkt aantal geïndiceerden. In de drie overige kernen zijn op beperkte schaal gelijkvloerse woningen beschikbaar voor daartoe geïndiceerde burgers. Er zijn in de overige kernen wel Ontmoetingscentra gevestigd maar hierin vindt geen structurele vorm van dagbesteding plaats. Er bestaat in de gemeente een eigen Welzijnsstichting die onder anderen zorgt draagt voor een eigen belbus, maaltijdvoorziening, boodschappenservice en een alarmeringssysteem. Daarnaast bestaat er een project ouderenadviseurs, waarbij vrijwilligers op verzoek ouderen aan huis bezoeken. Tevens hanteert de plaatselijke supermarkt (tegen betaling) ook een boodschappenservice. Alle overige maatschappelijke ondersteuning als het om het huishouden gaat worden ingevuld en/of geleverd via de dure individuele verstrekkingen in het kader van de Wmo prestatieveld.

De inhoud van het project 'zelfsturing in de gemeenschap' bestaat uit het onderhavige plan om in alle kernen van de Gemeente Onderbanken de leefbaarheid in het algemeen (prestatieveld 1 van de WMO) en voor mensen met een participatieprobleem in het bijzonder (prestatieveld 5 en 6 van de WMO) te vergroten door als burgers hiervoor gezamenlijk een gedeelde verantwoordelijkheid op zich te nemen

Het is dus nu de bedoeling om voor alle kernen een totaalvisie te ontwikkelen waarin de in de jaren tachtig-negentig geïnvesteerde stenen de basis vormen om samen met een toenemende cohesie, eigen verantwoordelijkheid en participatie binnen de bevolking de leefbaarheid in de 4 kernen z'n menselijke karakter terug te geven.

Om dit proces te realiseren wordt een cyclisch model ontwikkelt, waarin steeds binnen een periode van 3 jaar een op inspraak, zelfsturing en participatie gerichte Plan-Do-Check-Act cyclus wordt doorlopen.

In de eerste Plan-fase worden in alle kernen informatiebijeenkomsten gehouden.

Na vaststelling van een plan voor de komende jaren wordt overgegaan naar de uitvoeringsfase, waarin onder regie van de gemeente de diensten en voorzieningen samen met de burgers en maatschappelijk partners gerealiseerd worden. De realisatie wordt door de gemeente gemonitord en aan het einde van de driejarige cyclus samen met de gemeenschap en partners geëvalueerd.

Doelstelling:

is om de lokale gemeenschappen te ontwikkelen tot krachtige sociale zelfsturende structuren.

Samenwerking

Om deze doelstelling te bereiken is een samenwerking noodzakelijk tussen de burgers, de overheid en de maatschappelijke partners in de lokale gemeenschappen.

Fysieke koppeling

De voorzieningen kunnen per kern gerealiseerd worden met als middel- en uitgangspunt het lokale ontmoetingscentrum c.q. welzijnsinstelling.

De organisatie zal bestaan uit een aantal door de gemeente te organiseren bijeenkomsten per kern waarin de diverse maatschappelijke organisaties zoals: worden uitgenodigd om als vertegenwoordigers van of namens de burgers mee te denken over hun aandeel in de zelfsturende gemeenschap

Financieel

De kosten voor het opzetten en onderhouden van de zelfsturing- en participatiecyclus worden in natura gemaakt in de vorm van inzet van de medewerker Welzijn/Volksgezondheid van de gemeente Onderbanken.

(Hesdahl, GGD, Sollet, & PC, 2011)

Levensloopbestendige buurten

Binnen de gemeente Heerlen, Maastricht en Sittard-Geleen neemt het gevoel van dat een omslag nodig is om de maatschappelijke opgave te tackelen toe. Dit gevoel ontstaat door de groei van de behoefte aan zorg en welzijn (de vergrijzing), de verantwoordelijkheden en taken van de gemeente en de bezuinigingen waar gemeentes en organisatie mee worden geconfronteerd. Daarnaast speelt de bevolkingskrimp nog mee.

De burgers krijgen meer verantwoordelijkheden. De kracht van de burgers moet bijdragen aan een nieuw, duurzaam concept, ter vervanging van de huidige situatie.

Gemeenten, professionele organisaties zullen goed moeten samenwerken met name in de sfeer van wonen, welzijn, zorg en onderwijs van de burgers.

De ontwikkelingen in Heerlen, Maastricht en Sittard-Geleen hebben veel overeenkomsten. Door samen te werken versterken ze het niveau van verbinden en overkoepelen. Met een goed initiatief kan gezamenlijk externe steun worden ingezet, ook op financieel gebied

Als eerste stap van het Zuid- Limburgse initiatief worden de visie en ambitie van het partnership gepresenteerd.

Leefbaarheid van buurten

De leefbaarheid van buurten betekend de mate waarin de leefomgeving aansluit aan de behoeften van de burgers. Het is belangrijk dat de burgers trots zijn op hun omgeving en alles kunnen vinden wat ze nodig hebben. Zodat ze hun hele leven er zullen blijven wonen: levensloopbestendig dus.

De burgers op vandaag zijn mobiel en dus niet gebonden aan hun omgeving. Ze maken hun eigen keuzes. De actieradius zal afnemen naarmate de burger kwetsbaarder wordt. Vandaag is een nieuwe kijk op het buurtgericht werken vereist. We zullen anders moeten denken en doen.

Tijden van Verandering, maatschappelijke opgave

De leefbaarheid van buurten in Zuid- Limburg wordt beïnvloed door een aantal ontwikkelingen die op elkaar ingrijpen.

- Demografie: vergrijzing, bevolkingskrimp
- Vermaatschappelijking: mensen met een beperking zullen zo lang mogelijk in hun wijk blijven wonen
- Gezondheid: Zuid- Limburg behoort tot de meest ongezonde regio's van NL.
- Zorgbehoefte: de behoefte aan zorg neemt toe
- Verzorgingsstaat: de AWBZ wordt verder uitgekleeft
- Decentralisatie: De gemeente krijgt steeds meer taken op zich van de overheid.
- Financiële kaders: sprake van bezuinigingen
- Maatschappelijke verhoudingen: de burger is zelfverantwoordelijk voor de kwaliteit van zijn/haar leven .
- Eigen kracht: de burger wordt aangesproken op zijn eigen kracht en die van zijn sociale omgeving.
- Diversiteit: er is sprake van een grote variatie qua afkomst, levensstijl, gezin, enz.
- Onbehagen: er is sprake van een tweedeling in de maatschappij
- Professionele focus: de rollen en taken veranderen (de kanteling)
- Preventie: voorkomen is beter dan genezen. De raad voor volksgezondheid wil van ziekte en zorg naar gedrag en gezondheid gaan.
- Duurzaamheid: er is meer aandacht voor duurzaamheid binnen maatschappelijke domeinen
- Innovatie: er wordt gedacht aan nieuwe oplossingen (kleinschalige buurtvoorzieningen, woongemeenschappen. Er ontstaat meer aandacht voor technische ondersteuning in de zorg.

De burgers kunnen het beste actief worden betrokken in een centrale rol, zonder dat ze worden overvraagd.

Ambitie

Men is van mening dat verbeteringen in de huidige praktijk onvoldoende verlichting brengt. Er is behoefte aan kleinschalige ontwerpen en activerende methodes. Men moet anders gaan denken en gaan uitvoeren oftewel out of the box denken

Visie

De burgers zelf zijn de leiders. Zelfsturing staat op de voorgrond. De burger is zelf de opdrachtgever. Gemeenten en organisaties maken zich dienstbaar aan de agenda van de burgers, waarbij zij zich uitnodigend en tegemoetkomend opstellen. De mate hoe de burgers dit willen gaan aanpakken geldt als uitgangspunt. De eigen kracht van de burgers staat voorop.

De behoefte van de burgers is leidend. Er zal dus sprake zijn van aanpak op maat. Te werken via een visie op basiskwaliteit (wat is er in iedere buurt in principe nodig?) is goed. Dit levert het voordeel op dat er zo veel mogelijk via de logica volgens de burgers gehandeld wordt. Dit betekent niet dat alles mogelijk is. Er moet gekeken worden naar de haalbaarheid en de betaalbaarheid. Ook is het van belang dat bepaalde functies niet perse in de buurt voorhanden moeten zijn. Dit kan zonder bezwaar ook ergens anders worden gehaald of gebracht.

Een leefbare buurt groeit met actieve, krachtige en gezonde burgers. Voorkomen is beter dan genezen. Preventie is van groot belang en zal te zien zijn als rode draad van een gezamenlijke inspanning die op dit vlak iets kunnen betekenen. Ook belangrijk is dat hoe eerder een probleem gesignaleerd is, hoe beter dit is voor de wijk.

Fysieke onderwerpen die zich voor zullen doen zijn voorzieningen, het onderhoud van openbare ruimtes, bereikbaarheid en toegankelijkheid en de verkeerssituatie.

Sociale onderwerpen zullen zijn: ontmoetingen, participeren, veiligheid, integratie en gemeenschapsactiviteiten.

Diversiteit en duurzaamheid zijn belangrijke punten wanneer het gaat over buurtgericht werken. Zo is de buurt van en voor iedereen. Draagvlak en ruimte die iedereen nodig heeft zijn tevens zo belangrijk

Men moet uitgaan van wat burgers nog wel kunnen en waar deze positieve eigenschappen aan steun kunnen betekenen voor anderen. Innovatie is van groot belang bij het ontwikkelen van een efficiënte en effectieve aanpak.

Conceptueel kader

Het veranderingsproces zal ongeveer 10 jaren duren. Het is belangrijk alle relevante partijen te binden aan de visie. Hierbij moeten men denken aan eerstelijnszorg, de woningcorporaties en partijen actief op het gebied van integrale veiligheid. ER moet heel gericht worden geëxperimenteerd met concrete doelstellingen en een helder tijdspad van drie jaren. Het laatste jaar wordt gebruikt om het project uit te voeren en te implementeren.

Procesontwerp

De burgers staan aan het roer. De burger is gericht op resultaten. Dit gaat een hele cultuur omslag worden, die bijzondere eisen stelt aan het project. Vragen die men zich kan stellen zijn: Hoe krijg je de burger in een goede rol? Hoe blijven alle burgers mee doen?

Innoveren en het goede behouden

Het realiseren van het project kan niet zonder vernieuwing. Er zullen schotten doorgebroken moeten worden, rolwisselingen, de burgers hebben het voor het zeggen, nieuwe competenties en creatieve concepten. Er zal opnieuw gekeken moeten worden naar schaal en maatvoering.

(Levensloopbestendige buurten in Zuid-limburg - duurzaam perspectief in het licht van de bevolkingskrimp en ander maatschappelijke ontwikkelingen. Visie en ambitiedocument, 2011)

Bevolkingskrimp

Limburg op leeftijd; zorg en ondersteuning in tijden van bevolkingskrimp

De bevolking van Limburg krimpt en de vergrijzing zal zorgen voor een stijging van de zorgvraag. Tegelijkertijd krimpt de beroepsbevolking. De hele Nederlandse bevolking krijgt hiermee te maken maar Limburg zal hier eerder mee te maken krijgen. Het aantal Limburgers zal tussen 2010 en 2025 afnemen met 6%. In Zuid-Limburg is de krimp het sterkst. De ongunstige ontwikkelingen zullen nadelig zijn voor de zelfredzaamheid van de ouderen. Door de krimp van de inwoners zullen voorzieningen uit dorpen/buurtten verdwijnen die voor hen van belang zijn. Hierbij kan met denken aan winkels en horeca gelegenheden die sluiten maar ook het achteruitgaande openbaar vervoer. Zorg in Limburg is niet alleen een kostenpost, het is tevens een belangrijke economische factor.

In 2013 verandert de bekostiging van de gezondheidszorg. Gemeenten krijgen de verantwoordelijkheid voor dagbesteding en begeleiding, zij zullen de ouderen ondersteunen op deze gebieden. Ook zullen de zorgkantoren verdwijnen die verantwoordelijk zijn voor de AWBZ, de zorgverzekeraars gaan zorg inkopen voor hun verzekerden.

De vraag is: “Hoe kan Limburg in tijden van bevolkingskrimp kwantitatief en kwalitatief voldoende voorzieningen voor ouderen op peil houden en verbeteren?” De Provinciale Raad voor de Volksgezondheid Limburg wil professionele zorgverleners zo min mogelijk inzetten bij zelfredzame ouderen. Hierdoor is er meer personeel beschikbaar voor ouderen die afhankelijk zijn van intensieve zorg. Dit zijn ouderen met o.a. ziekten en handicaps, hun zorg moet kwalitatief goed zijn. Om er voor te zorgen dat de voorzieningen blijven zullen de Limburgers zelf werk moeten verrichten. Hierbij staat centraal: “Wat kunnen zij doen voor zichzelf en anderen, welke diensten en (mantel)zorg kunnen zij zelf regelen?” Hierdoor zal het aanbod van voorzieningen beter aansluiten op de behoeften van de inwoners. Mensen met hoge inkomens zijn beter in het nemen van eigen verantwoordelijk dan mensen met lagere inkomens.

De WMO heeft als taak dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen en participeren in de samenleving. Hierbij kan gedacht worden aan hulp bij het huishouden, hulpmiddelen, woningaanpassingen, vervoer, welzijnsvoorzieningen, ondersteuning voor mantelzorgers en vrijwilligers, onderlinge betrokkenheid te stimuleren en vanaf 2013: het verzorgen van dagbesteding en begeleiding. De WMO draagt dus bij aan de zelfredzaamheid van ouderen, net zoals de thuiszorg. Zij doen dit door zorg te bieden maar ook door het signaleren van problemen en de hulp te coördineren. Wijkverpleegkundigen leveren gezondheidswinst en financiële besparingen op. Afstemming tussen o.a. artsen, apotheek, behandelaren en verpleegkundigen is van belang, eerstelijns- of gezondheidscentra kunnen hier voor zorgen.

Gemeenten hebben de verantwoordelijkheid wat betreft een inrichting van de buurt die veilig is en uitnodigt tot wandelen en fietsen. Om de leefbaarheid voldoende te houden zullen inwoners zelf bepalen waar behoefte aan is maar zullen ze er ook zelf aan bijdragen. Professionele organisaties zullen hierbij hulp bieden maar nemen niet de verantwoordelijkheid.

Omdat er een krimp is van goed opgeleid personeel zal er gezorgd moeten worden voor meer en beter personeel qua opleidingsniveau. Hun werklast moet worden verminderd door het inzetten van arbeidsbesparende strategieën. Het verhogen van deskundigheid van het huidige personeel is nodig om de zorg te verbeteren en om de aantrekkingskracht voor de sector te vergroten.

Om ervoor te zorgen dat werkende mensen in Limburg blijven of komen werken om zo een betere ouderenzorg te kunnen realiseren moet er ook geïnvesteerd worden in de jeugd. Denk hierbij aan een betere kinderopvang, betere scholen en een beter woonklimaat.

Bij ouderen valt arbeid te besparen door gebruik te maken van de vaardigheden die de ouderen nog bezitten. “Denk aan onderlinge morele en praktische steun, waardoor mensen zich minder eenzaam voelen. Het feit dat mensen iets zinvol doen, draagt bij aan hun welbevinden.”

Inschakelen van hulppersoneel kan werkdruk bij zorgverleners verminderen en zorgt voor nieuwe werkgelegenheid. Hulppersoneel kan ingezet worden voor hulp binnenshuis als buitenshuis zoals het doen van de boodschappen of het schoonmaken van de stoep. Dit hulppersoneel kunnen o.a. mensen met een uitkering zijn, mensen met een verstandelijke beperking of werkende van de sociale werkplaats.

“De schaarste aan professionele zorgverleners betekent dat informele zorg steeds belangrijker wordt.” Ongeveer 80% van de zorg bij mensen thuis wordt door mantelzorgers of vrijwilligers verleent. De groep mantelzorgers zal toe nemen door de vergrijzing en de afname van de zorg wat betreft de AWBZ. 65-plussers en uitkeringsgerechtigden denken zelf niet altijd aan het uitvoeren van vrijwilligerswerk, echter kunnen zij er wel voldoening door ervaren.

Het is voor ouderen in Limburg lastig om hun huis te verkopen en naar een appartement te verhuizen wanneer dit noodzakelijk is. Dit komt door de woningmarkt in Limburg die op slot zit. Ook zijn er te weinig zorgappartementen.
(Volksgezondheid, 2011)

Burgers

Burgers nemen zorg in eigen hand, Dagblad de Limburger, 05-12-12

“Als het om zorg en welzijn gaat, wordt in Nederland steeds meer gestuurd op de zelfredzaamheid van burgers. Wat kun je zelf? Wat kan je omgeving? En pas daarna: wat kan eventueel de overheid of zorginstelling voor je betekenen?” In Limburg ontstaan steeds meer burgerinitiatieven om zorg te verlenen of hulpbehoevende medebewoners te ondersteunen. De behoefte aan ondersteuning wordt groter door bezuinigingen, de vergrijzing en het feit dat ouderen langer thuis wonen.

Uit een behoeftepeiling in Roggel is gebleken dat mensen liever niet toe geven dat ze het zelf niet meer redden. Er zijn dan ook meer reacties gekomen van mensen die willen helpen dan van mensen die om hulp vragen. In Roggel wordt er gebruik gemaakt van een hulpnetwerk van burgers. Inwoners steunen elkaar en bieden hulp bij eenvoudige zorgvragen en burendiensten zoals het begeleiden naar het ziekenhuis, het bieden van gezelschap of het doen van klusjes.

In andere dorpen (zoals Lomm) wordt er gewerkt aan dagopvang voor ouderen, georganiseerd door vrijwilligers. In het gemeenschapshuis vindt wekelijks een dag plaats waar activiteiten, beweging en maaltijden worden georganiseerd. Dit is opgericht na het houden van een enquête, uit de resultaten bleek dat een aantal inwoners behoefte hadden aan een dagvoorziening in het dorp. Dankzij de inzet van de ouderen en een subsidie van de gemeente is dit tot stand gekomen. Zo wordt een sociaal isolement voorkomen en worden eventuele mantelzorgers ontlast. “Als je in wijken en dorpen voorzieningen overeind wil houden, dan zul je het wel op deze manier moeten doen; met vrijwilligers. Anders is het mede door alle bezuinigingen in de gezondheidszorg simpelweg niet meer te betalen.” (Langenveld, 2012)

Mantelzorg door vijftigplussers; Iedereen kan het, maar het is een kwestie van willen en tijd

Ouderen moeten zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen, de zelfredzaamheid staat centraal. De hulp van anderen (o.a. familie en burens) wat betreft het doen van klusjes of het toepassen van intensieve mantelzorg speelt hierbij een belangrijke rol. Dit kan de kosten van de zorg verminderen.

Voorals mensen van 50 jaar en ouder verrichten mantelzorg, aldus het SCP.

In de toekomst zal er minder gebruik worden gemaakt van intramurale zorg, mantelzorg zal vaak/vaker worden verkozen. Thuiszorg zal voor een deel niet meer binnen de WMO of AWBZ vallen, centraal hierbij staat de vraag of mensen, en dan vooral 50+ers, in staat en bereid zijn om mantelzorg te geven.

In een onderzoek wordt gevraagd naar de meningen van 50+ers wat betreft mantelzorg. Hieruit blijkt dat 31% van de 50+ers aan mantelzorg doet. Zij besteden hier ruim 14 uur per week aan. De houding van deze doelgroep wat betreft mantelzorg is zeer positief. Het merendeel (87%) van de mensen geven aan dat ze van jongs af aan zijn opgegroeid met het gegeven anderen te helpen wanneer dat nodig is. 67% geeft aan dat familie en vrienden positief reageren wanneer ze vertellen dat ze mantelzorg (zouden)verrichten. 64% heeft de mening dat het vanzelfsprekend is om mantelzorg te verrichten wanneer dat nodig is. 55% geeft het verrichten van mantelzorg een goed gevoel, tevens raadt 50% het aan anderen aan. 36% vindt het belangrijk voor zichzelf om aan mantelzorg te doen. Tot slot is 30% erg geïnteresseerd wat betreft mantelzorg.

De houding tegenover mantelzorg is positiever bij mensen die al mantelzorg verrichten en bij mensen die veel uren aan mantelzorg besteden.

“Het is mogelijk om na te gaan in welke mate al deze factoren (de algemene attitude ten aanzien van mantelzorg; de motivatie, de capaciteit, de gelegenheid om de specifieke mantelzorg te verrichten; en de sociaal-economische en demografische kenmerken) van invloed zijn op de kans dat men de gevraagde mantelzorg zal verlenen. De resultaten geven aan dat slechts enkele factoren significant van invloed zijn op deze kans.” De motivatie en gelegenheid (tijd en middelen) zijn bepalend voor het wel of niet uitvoeren van mantelzorg. De mate van capaciteit, het kunnen, speelt maar een kleine rol. Ook de attitude, sociaal-economische en demografische kenmerken spelen geen rol.

Wanneer de motivatie en gelegenheid groot zijn is de kans tot het verrichten van mantelzorg ook groter. Wanneer iemand al mantelzorg verleent vermindert de kans om daarbij nog mantelzorg voor iemand anders te verlenen. Verder zullen mensen met een goede gezondheid eerder mantelzorg verrichten. Mensen met een druk leven zullen toch tijd vrij maken om mantelzorg te verrichten, de kans om mantelzorg te verrichten is bij deze doelgroep zelfs groter. 65+ers zullen eerder mantelzorg verlenen dan 50-65 jarige. 50+ers die beschikken over een auto zullen zich eerder aanbieden om boodschappen te doen dan mensen zonder auto. Tot slot zijn capaciteit en houding (attitude) noodzakelijk maar niet voldoende om daadwerkelijk mantelzorg te verlenen.

(Kasper, Nelissen, & Webers, 2012)

Meetinstrument Interview

Rapport: Een inventarisatie van de levensloopbestendigheid van buurten in Parkstad

De regio Parkstad Limburg bevindt zich sinds 1995 in een periode van demografische omwenteling. Er zijn ontwikkelingen in vergrijzing, ontgroening, bevolkingsdaling en een afname van het aantal huishoudens, die grote gevolgen hebben voor de samenleving binnen Parkstad Limburg.

Vanwege de demografische veranderingen worden binnen de regio maatregelen genomen die zullen leiden tot een transformatie met gevolgen voor alle bewoners. Die transformatie biedt mogelijkheden om de kwaliteit van wonen, leven en werken een positieve impuls te geven.

Kernbegrippen zijn hierbij de leefbaarheid en levensloopbestendigheid.

De Hogeschool Zuyd heeft een meetinstrument opgesteld die inzicht zal geven in de leefbaarheid en levensloopbestendigheid van de wijken en buurten binnen deze regio. Dit inzicht kan vervolgens gebruikt worden voor het maken van beleidskeuzes bij de herstructurering en ontwikkeling van de kernen, wijken en buurten.

Levensloopbestendigheid wordt als volgt gedefinieert: “Een levensloopbestendige wijk is een wijk die mensen in willekeurig welke levensfase, ongeacht levensomstandigheden, huishoudensamenstelling en culturele achtergrond, optimale mogelijkheden biedt voor alle vormen van fysieke en geestelijke activiteit en zelfontplooiing en die een woningaanbod en voorzieningen niveau heeft dat daartoe is uitgerust.”

(rapport)

Leefbaarheid geeft onder meer aan hoe geschikt een omgeving is om erin te wonen en te leven.

Om deze door behulp van het meetinstrument goed in kaart te kunnen brengen worden de begrippen bekijkt vanuit 8 verschillende domeinen die nu verder toegelicht worden: Onderwijs, wonen, mobiliteit, zorg, welzijn, economie, cultuur en veiligheid.

1. Onderwijs

Onderwijs wordt aangeboden in verschillende vormen. Voorbeelden zijn hiervoor de peuterspeelzaal, het basisonderwijs, het middelbaar onderwijs en het hoger onderwijs. Primair binnen het meetinstrument worden vooral de peuterspeelzaal en het basisonderwijs benaderd omdat deze meestal op buurtniveau gevestigd zijn.

Vanwege de demografische omwenteling wordt voor de toekomst verwacht dat er een aantal peuterspeelzalen en basisonderwijs scholen zullen wegvallen. Dit omdat door het afnemend aantal aan leerlingen de scholen niet meer de middelen zullen hebben om zelfstandig te kunnen bestaan.

Vanwege deze ontwikkeling gaat het meetinstrument zich binnen dit domein anders als in de volgende meer richten op het zoeken van oplossingen voor de beschikbaarheid en bereikbaarheid voor onderwijs.

Problemen die zullen ontstaan door het dalend inwoneraantal zijn vooral leegstand van schoolgebouwen, dalende inkomsten van scholen, langere reistijden door grotere afstand van scholen, minder vrije schoolkeuze en een tekort aan leerkrachten.

Om de gevolgen van deze problemen oppakken te kunnen zijn verschillende oplossingsrichtingen denkbaar. Voorbeeld hiervoor is een brede school. Dit betekent dat een schoolgebouw multifunctioneel gebruikt kan worden. Zo kunnen voorzieningen als onderwijs en buitenschoolse opvang gebundeld worden waardoor kosten voor het onderwijsdeel afnemen zullen. Scholen kunnen onder anderen samenwerken met sportclubs, cultuur en zorginstellingen of een bibliotheek.

Een ander voorstel is de inzet van meer vrijwilligers die het onderwijs betaalbaar kunnen houden. Anders zou het ook mogelijk zijn dat leerkrachten op meerdere scholen zullen onderwijs geven.

Als er steeds minder scholen in de buurt aanwezig zijn is het vooral belangrijk aan het vervoer voor de leerlingen te denken zodat deze de langere afstanden kunnen oppakken.

2. *Wonen*

Om aan eisen van levensloopbestendigheid en leefbaarheid te kunnen voldoen is het belangrijk te voldoen aan de woonbehoeften van de bewoners van alle leeftijden. Als deze niet voldoen ontstaat bij inwoners vaak de behoefte tot verandering wat kan leiden tot verhuizen buiten de buurt.

Om binnen het meetinstrument aan alle domeinen van het complexe begrip wonen aandacht te kunnen geven wordt het begrip opgedeeld in vier dimensies: woning, woongebouw, woonomgeving en woningmix.

Woning: Een woning is het privé-domein van de bewoner. De woning vertelt veel over de levensloopbestendigheid. Gedacht wordt hierbij vooral aan toegankelijkheid van de verschillende woningen. Het wordt niet gekeken naar het type woning omdat het vooral belangrijk is dat de woning en het huis voldoet aan bepaalde normen om aan de eisen voor een levensloopbestendige woning te kunnen voldoen. Om dit te kunnen meten wordt vooral gekeken naar de aanwezigheid van trappen of drempels, de breedte van deuren, het aantal kamers en de aantrekkelijkheid.

Woongebouw: Dit is alleen toepasbaar als de woningen zich bevinden in een groter complex. Het wordt gekeken naar de status van collectieve ruimtes binnen het gebouw. Bijvoorbeeld is het belangrijk dat bewoners zich kunnen veilig voelen in hun gebouw en geen last hebben van elkaar.

Woonomgeving: Hier wordt vooral gekeken naar alles wat zich buiten de woning bevindt. Behoeften van inwoners voor een goede woonomgeving kunnen de aanwezigheid van voorzieningen zoals goed vervoer, winkels of banken zijn.

Woningmix: Dit domein is anders als die anderen 3 niet meetbaar middels fysieke metingen en observaties. Het gaat hierbij vooral om informatie over het sociale milieu van de bewoners binnen de wijk.

3. *Mobiliteit en Bereikbaarheid*

De bereikbaarheid van verschillende voorzieningen in de buurt wordt sterk bepaald door de mobiliteit. Binnen dit domein wordt vooral gekeken naar aspecten zoals de verplaatsing van bewoners, de nodige inspanning hiervoor en de aanwezige mogelijkheden om zich kunnen verplaatsen. Behoeften en nodige voorzieningen worden sterk medebepaald door de samenstelling van de bevolking. Voor een representatief beeld wordt gekeken naar de praktische kijk van de bewoner en de objectieve oordelen van een professional.

Het is opgedeeld tussen de onderdelen bereikbaarheid en mobiliteit.

Bereikbaarheid wordt gedefinieerd als de afstand en benodigde tijd om van A naar B te komen.

Belemmeringen zoals omleidingen, slecht wegdek en slechte aansluitingen van het openbaar vervoer worden hier meegenomen. "In het kort gezegd omschrijft de bereikbaarheid de mate waarop een bepaald gebied of een bepaalde instelling toegankelijk is." (Rapport)

Mobiliteit beschrijft alle soorten van verplaatsingen. Het beschrijft niet alleen de tijd en nodige afstand maar echter ook verkeershinder zoals geluid of drukte die ervaren wordt met betrekking tot verkeersveiligheid. Er zijn verschillende vervoersmiddelen door die mensen zich kunnen verplaatsen. De keuze voor de middelen hangt af van de bereikbaarheid en de mogelijkheden en voorkeuren van de burger.

De kwaliteit van dit domein wordt gemeten door objectieve observaties door een professional en de subjectieve meningen van de burgers.

Het domein mobiliteit wordt sterk medebepaald van de andere domeinen vanuit het meetinstrument. Dit heeft vooral ermee te maken dat de andere domeinen invloed hebben op de bereikbaarheid en de infrastructuur waardoor de behoeften van de bewoners onder anderen gevormd worden.

4. *Zorg*

Binnen dit domein wordt bepaald welke voorzieningen een levensloopbestendige buurt nodig heeft. Drie kernindicatoren bepalen hoe kwalitatief de zorg in de buurt is, de eerstelijnszorg, de beschikbaarheid van zorgvoorzieningen en hulpmiddelen en de bereikbaarheid van zorgvoorzieningen.

“De gezondheidszorg in Nederland is opgedeeld in de volgende sectoren: ziekenhuiszorg (medisch-specialistische hulp en daarmee samenhangende verpleging en verzorging van patiënten), eerstelijnszorg (huisartsenzorg, farmaceutische zorg, tandartsenzorg, paramedische zorg en verloskundige zorg), [ouderenzorg], gehandicaptenzorg, [jeugd zorg], geestelijke gezondheidszorg en genees- en hulpmiddelen.” (Rapport)

Op de leefbaarheid en levensloopbestendigheid van een buurt is het domein zorg van grote invloed. Factoren als werkloosheid, arbeidsaanbod en kwaliteit van leven hebben groot invloed op de leefbaarheid, zorg en gezondheidstoestand van de bewoners. Vooral binnen de regio Parkstad Limburg blijken de mensen ongezonder te zijn dan in de rest van de Nederlanden. Hierdoor is het belangrijk goed aandacht te geven aan de preventie die zich richt op het individu, zijn omgeving en de sociale participatie.

Om de levensloopbestendigheid van met betrekking tot zorg te kunnen meten wordt gekeken naar een adequate zorginfrastructuur en welzijnsvoorzieningen. Het dienen zorgvoorzieningen aanwezig te zijn. Te denken aan huisartspraktijken, tandartsen of therapeuten.

Binnen het meetinstrument wordt gekeken hoeveel zorgvoorzieningen aanwezig zijn en of dit voldoet aan een levensloopbestendige wijk.

5. *Welzijn*

Welzijn wordt definiëert als “een toestand waarin de leden van een groepering (gezin, groep, buurt, wijk, gemeente, streek, land, bevolkingscategorie) voldoening ervaren in het geheel van de belangrijke individuele en gezamenlijke aspecten van hun leven” (Van Hee, 1979).

Binnen dit domein wordt gekeken naar twee deelaspecten: de welzijnsvoorzieningen en het vrijwilligerswerk. Verder wordt gekeken naar de sociaal- fysieke infrastructuur. Hiermee worden de voorzieningen bestaande uit programma's en activiteiten en de ruimte, vastgoed en de fysieke voorzieningen die nodig zijn om aan behoeften in de buurt te voldoen bedoeld.

De aanwezigheid van welzijnsvoorzieningen hangen sterk samen met de leefbaarheid binnen de wijk. Het ondersteunt sociaal zwakkere inwoners en bevordert de participatie van iedere burger in de wijk. Dus kunnen welzijnvoorzieningen belangrijk zijn om vereenzaming en sociaal isolement te voorkomen.

Voor welzijnsvoorzieningen voor ouderen kunnen sterk de levensloopbestendigheid van een wijk beïnvloeden. Voornamelijk door de vergrijzing zullen deze belangrijk zijn in de buurt.

Een groot deel van het welzijnwerk wordt uitgevoerd door vrijwilligers die essentieel zijn voor het functioneren van de welzijnsvoorzieningen. Vrijwilligers en mantelzorgers zijn hierdoor heel belangrijk om het sociale leven in een buurt veilig te kunnen stellen.

Binnen het meetinstrument wordt de kwaliteit gemeten door het verzamelen van informatie vanuit verschillende bronnen. Verder worden interviews en vragenlijsten afgenomen bij de inwoners en vrijwilligers van de buurt.

6. *Economie*

Het is een belangrijk domein om de levensloopbestendigheid van een buurt te kunnen bepalen. Met economie wordt het geheel aan inrichtingen, ondernemingen, particuliere en publieke huishoudens en

handelingen beschreven die de menselijke behoeften zoals productie en consumptie vervullen. Binnen het meetinstrument wordt alleen economie op buurtniveau bedoeld.

De economische positie wordt vooral bepaald door de hoeveelheid van economische voorzieningen die in de buurt aanwezig zijn. Economische voorzieningen kunnen bij voorbeeld winkels voor primaire levensbehoeften, banken of pinautomaten en postagentschappen zijn.

Vaak worden in buurten vele voorzieningen in bij voorbeeld een supermarkt tegelijk vervuld.

De economie wordt gemeten door objectief en subjectief te meten. Objectief wordt gekeken naar de aanwezigheid en de hoeveelheid van de voorzieningen. Voor het subjectief meten wordt gekeken naar de tevredenheid van de bewoners.

7. Cultuur

Binnen dit domein wordt onderscheid gemaakt in cultuurparticipatie, culturele voorzieningen en sociale cohesie. Deze kunnen behoeften van mensen op verschillende leeftijden en terreinen voorzien en hebben daarom grot invloed op de leefbaarheid en levensloopbestendigheid van de inwoners. Bepalend voor het aanbod is onder anderen de interesse en deelname van de burgers.

Culturele voorzieningen zijn voorzieningen die aanwezig zijn in een buurt binnen het domein cultuur.

Binnen het meetinstrument wordt cultuur gemeten op twee verschillende manieren. Namelijk onder de bewoners van de buurt en bij professionals. Het is vooral belangrijk om te weten in welke mate de inwoners bezig zijn met cultuur, waar hun interesses zijn en hoe cultuur ervaren wordt.

8. Veiligheid

Om aan levensloopbestendigheid te kunnen voldoen is het domein veiligheid een van de belangrijkste onderdelen. Het meetinstrument richt zich vooral op de maatschappelijke en militaire veiligheid. Deze wordt als volgt definieert: “De situatie waarin inwoners en gasten met elkaar rustig en ongestoord kunnen wonen, werken en ontspannen in de door hen zelf gekozen omgeving; waarin zij beschermen en respecteren wat anderen zijn, vinden en bezitten; waarin zij gemeenschappelijke voorzieningen intact laten voor elkaar; en waarin zij zich gevrijwaard weten van onwettige aantasting van het eigen lichaam, de persoonlijke levenswijze, het individuele gedachtegoed en het rechtmatig eigendom.” (Rapport)

Verder kan het opgedeeld worden in sociale en fysieke veiligheid die als volgt definieert worden:

Sociale veiligheid: “De mate waarin mensen beschermd zijn en zich beschermd voelen tegen persoonlijk leed door misdrijven (criminaliteit), overtredingen en overlast door anderen” (Rapport)

Fysieke veiligheid: “De mate waarin mensen beschermd zijn en zich voelen tegen persoonlijk leed door ongevallen en tegen onheil van niet-menselijke oorsprong” (Rapport)

Volgens onderzoek heeft de beleving van veiligheid voor de burgers een grote invloed op hun leefbaarheid binnen hun buurt.

Om veiligheid te kunnen meten kunnen objectieve daten en subjectieve meningen van de burgers beoordeeld worden.

Objectieve veiligheid wordt gemeten door de sociale veiligheid, inbraak in woning, diefstal van motorvoertuigen, vandalisme etc..

Subjectieve veiligheid wordt vooral gemeten door de gevoelens van de inwoners, de toekomstvisie, de verkeersveiligheid etc. (Berezynaya, Boonen, & Didden, 2009)

Bibliografie

- Berezynaya, M., Boonen, H., & Didden, B. (2009). Handleiding bij het meetinstrument 'Levensloopbestendigheid van buurten in Parkstad'. *Honours Programma*. Limburg, Nederland: Hogeschool Zuyd.
- Boesten, R., & Linssen, E. (2012). Voor elkaar in onderbanken, plan van aanpak volgens de Intervention Mapping methodiek. Heerlen, Nederland: GGD Zuid Limburg.
- Hesdahl, B., G. Z., Sollet, O., & P. K. (2011, Juli). Transitieplan voor elkaar in parkstad en deeltransities. Limburg, Nederland.
- Kasper, H., Nelissen, W., & Webers, E. (2012, November 9). Mantelzorg door vijftigplussers; Iedereen kan het, maar het is een kwestie van willen en tijd. Maastricht/Heerlen, Limburg, Nederland.
- Langenveld, R. (2012, December 5). Burgers nemen zorg in eigen hand. *Dagblad de Limburger*. Levensloopbestendige buurten in Zuid-limburg - duurzaam perspectief in het licht van de bevolkingskrimp en ander maatschappelijke ontwikkelingen. Visie en ambitiedocument. (2011). Heerlen - Maastricht - Sittard-Geleen, Limburg, Nederland.
- Volksgezondheid, P. R. (2011). Limburg op leeftijd; zorg en ondersteuning in tijden van bevolkingskrimp. Limburg, Nederland: Universitaire Pers Maastricht.